

2—3 april

Debatter m. m.**Torsdagen den 2 april**

Sid.

Svar på enkel fråga av herr Schött (m) om utbildning vid lärarhögskolan i Kalmar av lärare i musik	5
Interpellation av herr Wallmark (m) ang. strukturproblem inom den elektroniska industrin, m. m.	8

Fredagen den 3 april

Anslag under nionde huvudtiteln:

Taxorna för lantbruksnämndernas beställningsarbeten	10
Om tidigare ianspråktagande av anslaget för utslaktningsbidrag	12
Om höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige ..	15
Om förstärkning av den resistensbiologiska verksamheten vid statens växtskyddsanstalt	18
Lantbrukshögskolan	20
Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling	26
Bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden	28
Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, m. m.	30
Lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål	32
Om rätt att avlämna självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet	37
Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon	38
Om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land	44
Existensminimum vid införsel i lön	49
Arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen	50
Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte	53

	Sid.
Interpellation av fru Landberg (s) om åtgärder för ett mer differentierat näringsliv i Norrköping	57
Meddelande ang. enkel fråga av herr Olsson, Johan, (cp) om förläggning till Ljusdal av statens järnvägars planerade redovisningscentral inom Sundsvallsdistriktet	58

Samtliga avgjorda ärenden

Fredagen den 3 april

Jordbruksutskottets utlåtande nr 1, ang. utgifterna på driftbudgeten inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde	10
— nr 3, ang. utgifterna på kapitalbudgeten inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde	32
— nr 10, ang. Främjande i allmänhet av fiskerinäringen	37
— nr 12, om ett avlösningssystem vid sjukdom och semester för jordbrukare	37
Bevillningsutskottets betänkande nr 28, ang. beskattningen av idrottsföreningar och andra ideella organisationer	37
— nr 29, om avdrag vid inkomstbeskattningen för s. k. garantiskuld	37
— nr 30, om rätt att avlämna självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet	37
Första lagutskottets utlåtande nr 15, om förkortning av väntetiden vid rättspsykiatrisk undersökning	38
— nr 21, om offentligt biträde åt part i ärenden rörande administrativt frihetsberövande	38
— nr 22, ang. handläggningen av lagsökning och betalningsföreläggande	38
Andra lagutskottets utlåtande nr 17, ang. förslag till sjöarbetstidslag	38
— nr 18, om lagstadgad skyldighet för företag att varsla om driftsinskränkning eller företagsnedläggning	38
— nr 20, om försöksverksamhet med vård i hemmet av ungdomsvårdsskolelev	38
— nr 21, om rätt för kommun att föra talan mot föräldrar om återvinning av ekonomiskt bidrag till barn	38
Tredje lagutskottets utlåtande nr 23, om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon	38
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 21, om riksdagens medverkan vid planeringen av den framtida industrilokaliseringen ..	43
— nr 22, om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land	44

	Sid.
Bevillningsutskottets betänkande nr 26, om beskattning av spelautomater	48
— nr 27, om tullåttnader för färdigprodukter från u-länderna ..	48
— nr 31, ang. vissa uppbördsfrågor	49
Första lagutskottets utlåtande nr 19, om överförande från läkare till sjuksköterska av blodprovstagning vid rattfylleri	50
— nr 20, om ändrade regler för arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen	50
Andra lagutskottets utlåtande nr 19, om undantag för ambulerrande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte	53

Torsdagen den 2 april

Kammaren sammanträdde kl. 15.00.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 123, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-myndigande att beställa viss utrustning till akademiska sjukhuset i Uppsala.

Om utbildning vid lärarhögskolan i Kalmar av lärare i musik

Herr statsrådet **MOBERG** erhöll ordet för att besvara herr *Schöotts* (m) fråga till herr statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet om utbildning vid lärarhögskolan i Kalmar av lärare i musik, vilken fråga intagits i kammarens protokoll för den 20 mars, och anförde:

Herr talman! Herr Schött har frågat chefen för utbildningsdepartementet, om han vill medverka till att av skolöverstyrelsen föreslagen särskild utbildning av lärare i musik anordnas även vid lärarhögskolan i Kalmar, vilken fr. o. m. höstterminen 1970 disponerar modern musikinstitution. Enligt fastställd ärendefördelning ankommer det på mig att besvara frågan.

Skolöverstyrelsens förslag om särskild utbildning av sådana lärare i musik, som saknar föreskriven utbildning, remissbehandlas för närvarande. I avvaktan på remissvaren är jag inte beredd ta ställning till frågan om sådan utbildning skall anordnas och i så fall vart den skall förläggas.

Herr **SCHÖTT** (m):

Herr talman! Till statsrådet Moberg ber jag att få framföra mitt tack för svaret på min fråga.

Bakgrunden till den är det förhållandet att skolöverstyrelsen den 9 februari i år i skrivelse till Konungen har hemställt att från och med höstterminen 1970 särskild utbildning av lärare i musik skall anordnas vid 12 av rikets 15 lärarhögskolor och att bland dessa 12 man inte har tagit med lärarhögskolan i Kalmar, ehuru denna torde erbjuda landets modernaste musikinstitution.

År 1968 åtog sig Kalmar stad att för statens räkning uppföra en ny musikinstitution. Kostnaden beräknades då till 400 000 kronor. Staten skulle bidra med 100 000 kronor och Kalmar stad med resterande 300 000 kronor. Programmet har emellertid utvidgats. Ökade krav har ställts på materiel och akustiska förhållanden, och den byggnad som nu är under uppförande kommer att kosta 825 000 kronor, varför Kalmar stads ekonomiska insats här lär bli inte mindre än 725 000 kronor. Med hänsyn till denna imponerande satsning från Kalmar stads sida, som innebär att lärarhögskolan där om några månader har landets modernaste musikinstitution, har man ansett det självklart att sådan särskild utbildning av musiklejare som planeras starta vid våra lärarhögskolor till hösten skulle anordnas också i Kalmar. Skolöverstyrelsens åtgärd att inte ta med Kalmar i sitt förslag har därför väckt mycket stor förvåning.

I en skrivelse av den 10 mars har lärarhögskolan i Kalmar fäst Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på fallet. I skrivelsen har framhållits att de lokalmässiga förutsättningarna för musiklejareutbildning i Kalmar är synnerligen goda men också att skolan har en stab av progressiva metodiker och ämnesföreträdare, som utöver tjänst såsom lärar-

Om utbildning vid lärarhögskolan i Kalmar av lärare i musik

utbildare också har erfarenhet av vuxenfortbildning, vunnen genom konsulentverksamhet på länsplanet. Personer som kan tänkas bli rekryterade till den särskilda musiklärarutbildningen förutsättes av skolöverstyrelsen i allmänhet komma att vara yrkesverksamma under utbildningstiden. Härigenom hoppas man att icke-behöriga lärare, som nu tjänstgör och alltså har en värdefull praktisk-pedagogisk erfarenhet, kommer att lockas till denna särskilt anpassade utbildning. Denna kräver därför, framhålls det, en ordentlig decentralisering med rimliga reseavstånd och minskade resekostnader.

Länsskolnämnden i mitt hemlän har verkställt en utredning, som visar att det finns en stor kader av icke-behöriga men lämpliga timlärare, vilka bör vara intresserade av en sådan här utbildning i Kalmar.

I detta sammanhang vill jag också understryka hur lockandet det vore att förlägga sommarutbildning till Kalmar. Det skisseras ju sommarkurser om cirka fem veckor.

Statsrådet Moberg meddelar nu i sitt svar att skolöverstyrelsens förslag är ute på remiss och att statsrådet därför inte är beredd att nu ta ställning till frågan om någon särskild musiklärarutbildning skall komma till stånd och vart den skall förläggas. För min del tycker jag att skolöverstyrelsen så starkt har motiverat ifrågasvarande utbildning att jag har svårt att tänka mig att remissinstanserna kommer att gå emot förslaget. Jag har också svårt att tänka mig att Kungl. Maj:t inte kommer att besluta att sådan musiklärarutbildning skall igångsättas.

Beträffande förläggandet av utbildningen är jag tacksam för att det givits tillfälle, innan något beslut är fattat, att ytterligare fästa statsrådets uppmärksamhet på de synnerligen starka skäl som talar för att en sådan här musiklärarutbildning förlägges till lärarhögskolan i Kalmar.

Givetvis hoppas jag att denna fråga

snabbt skall få en positiv lösning. Än en gång ber jag att få tacka statsrådet för svaret.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 46, angående dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.; nr 53, angående riksinternatskolor; nr 55, angående riksskatteverkets organisation m. m.; samt nr 58, angående anslag till marknadsrådet och konsumentombudsmannen.

Föredrogos och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 59, med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 63, angående organisationen av den statliga förhandlingsverksamheten i löne- och anställningsfrågor, m. m.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 68, angående fortsatt valutareglering; och nr 69, med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåge de långsiktiga målen för regionalpolitiken, till bankoutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 76, angående anslag för budgetåret 1970/71 till byggnadsarbeten samt in-

redning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 77, angående förbättrat studiestöd m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåg anvisande av anslag, till statsutskottet och i övrigt till lagutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 78, angående kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 79, angående stöd till idrotten, hänvisades propositionen, såvitt den avsåg anslag till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m., till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 80, angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1970/71, hänvisades propositionen, såvitt den avsåg jordbruksdepartementets verksamhetsområde, till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 81, angående anslag till lån till nordiska industrialiseringsfonden till förmån för Island.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 82, med förslag om vissa stödåtgärder för svensk varvsindustri, hänvisades propositionen, såvitt den avsåg näringspolitiska riktlinjer beträffande svensk varvsindustri och godkännande av ändring i bolagsordningen för AB Svensk exportkredit, till bankoutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 83, angående anslag till delegationen för atomenergifrågor för budgetåret 1970/71;

nr 84, angående transportstöd som regionalpolitiskt medel; och

nr 85, angående Norrlandsfondens fortsatta verksamhet m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 86, angående statliga garantier för skadeersättning vid vissa atomolyckor, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåg godkännande av bestämmelser om atomenergins fredliga utnyttjande, till utrikesutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 89, med förslag till kungörelse om ändring i sjötrafikförordningen (1962: 150); och

nr 90, med förslag till kungörelse om ändring i livsmedelsstadgan (1951: 824).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 91, angående viss utvidgning av långivningen ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 105, angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1969/70, hänvisades propositionen, såvitt den avsåg jordbruksdepartementets verksamhetsområde, till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och lades till handlingarna styrelsens för riksdagens förvaltningskontor berättelse för dess verksamhet under år 1969.

Interpellation ang. strukturproblem inom den elektroniska industrin, m. m.

Föredrogos och hänvisades

motionerna nr 1032—1035 till statsutskottet,

motionen nr 1036 till lagutskott,

motionen nr 1037 till jordbruksutskottet,

motionerna nr 1038 och 1039 till konstitutionsutskottet,

motionen nr 1040 till utrikesutskottet,

motionerna nr 1041 och 1042 till lagutskott samt

motionerna nr 1043—1048 till bevillningsutskottet.

Vid föredragning av motionen nr 1049 hänvisades densamma, såvitt den avsåge hemmamakebidrag, införande av ett extra pensionstillskott och förutsättningarna för garanterade minimiinkomster, till lagutskott samt i övrigt till bevillningsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet motionerna nr 1050—1069.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 21 och 22, bevillningsutskottets betänkan- den nr 26, 27 och 31, bankoutskottets utlåtanden nr 17—21, första lagutskottets utlåtanden nr 19 och 20, andra lagutskottets utlåtande nr 19, jordbruksutskottets utlåtande nr 11 samt allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 14—18.

På framställning av herr talmannen beslöts att på föredragningslistan för morgondagens sammanträde

dels jordbruksutskottets utlåtanden nr 1, 3, 10 och 12 skulle uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden,

dels ock bankoutskottets utlåtanden nr 17—21 skulle sättas sist, för behandling onsdagen den 8 april.

Herr TALMANNEN yttrade:

Arbetsplenium den 10 april kl. 10.00 inställes. Bordlägningsplenium hålles kl. 14.00. I stället för på fredagen hålles arbetsplenium torsdagen den 9 april kl. 13.00.

Ordet lämnades till herr andre vice talmannen IVAR JOHANSSON (cp), som anförde:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av de ärenden som avses i Kungl. Maj:ts propositioner nr 75, 77, 78, 82, 84 och 85 hemställer jag att kammaren måtte medgiva att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. propositioner utsträcks till det sammanträde som infaller näst efter 15 dagar från det propositionerna kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölles.

Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade proposition nr 87, angående godkännande av konvention om avskaffande av rasdiskriminering, m. m.

Interpellation ang. strukturproblem inom den elektroniska industrin, m. m.

Herr WALLMARK (m) erhöi på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Inom industridepartementet genomfördes våren 1969 en undersökning av den svenska elektronikindustrins utveckling och av förhållandena på den svenska elektronikmarknaden. Vid efterföljande överläggningar med bl. a. representanter för elektronikindustrin framfördes kritik mot vissa slutsatser som departementets utredare hade dragit av ett ofullständigt statistiskt material.

I årets statsverksproposition bil. 15 Industridepartementet berörs elektronikindustrin på tre olika ställen.

Interpellation ang. strukturproblem inom den elektroniska industrin, m. m.

På första sidan: "I näringspolitiska rådet har sålunda under 1969 ett flertal överläggningar ägt rum om strukturproblem inom bl. a. textil- och konfektionsindustrin, stålindustrin, elektronikindustrin, varvsindustrin samt massa- och pappersindustrin."

På s. 3 under rubriken "Industribranschfrågor" omnämns departementets utredning om elektronikindustrin och därefter sägs: "Efterföljande överläggningar med bl. a. representanter för elektronikindustrin gav vid handen att vissa statliga åtgärder kan vara påkallade. Med anledning härav övervägs en systematisk inventering av aktuella och förutsebara behov inom datateknikens område."

På s. 64 under rubriken "Teknisk utveckling m. m." säger departementschefen:

"Jag delar vidare styrelsens uppfattning om behovet av en välplanerad insats för att främja den industriella utvecklingen. Särskilt angelägen är en fördjupad analys av forsknings- och utvecklingsarbete inom skilda teknikområden och industribranscher. Uppmärksamhet bör fästas på områden där behov av statliga åtgärder aktualiserats i andra sammanhang. Bland dessa märks textil- och varvsindustrin liksom den elektroniska industrin."

Med hänvisning till ovannämnda citat anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för industridepartementet få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att ev. erforderliga branschanalyser bör genomföras på sätt som skett beträffande elektronikindustrin?

2. Anser statsrådet att det föreligger strukturproblem inom elektronikindustrin i likhet med övriga i näringspolitiska rådet diskuterade industrigrenar och i så fall vilka?

3. Anser statsrådet att det är nödvändigt och lämpligt att hemlighålla vad som förekommer i näringspolitiska rådet?

4. Vilka statliga åtgärder åsyftar statsrådet beträffande den elektroniska industrin när denna omnämns tillsammans med textil- och varvsindustrin?

5. Har statsrådet haft några överläggningar med företrädare för den elektroniska industrin beträffande industrins påstådda strukturproblem och de planerade statliga åtgärderna under tiden från tidigare omnämnd överläggning fram till dags dato?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.12.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert

Fredagen den 3 april

Kammaren sammanträdde kl. 10.00.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag anhålla om tjänstledighet från riksdagsarbetet under tiden den 7—den 10 april 1970 för tjänsteresa till Zambia.

Stockholm den 2 april 1970

Gunnar Lange

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 107, till Konungen angående val av ombud i Europarådets rådgivande församling med suppleanter;

dels till riksdagens förordnanden, nr 108—113, för

herr Kaj Björk,
 ” Gösta Bohman,
 ” Bertil Ohlin,
 fröken Astrid Bergegren,
 herr Stig Alemyr och
 ” Gunnar Hedlund

att vara ombud i Europarådets rådgivande församling;

dels ock till riksdagens förordnanden, nr 114—119, för

herr Bo Martinsson,
 ” Nils Wååg,
 ” Daniel Wiklund,
 ” Uno Hedström,
 ” Ingvar Svanberg och
 ” Bengt Sjönell

att vara suppleanter för ombud i Europarådets rådgivande församling.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 87, angående godkännande av konvention om avskaffande av rasdiskriminering, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåge ändring i tryckfrihetsförordningen, till konstitutionsutskottet och i övrigt till lagutskott.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande jordbruksutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1970/71 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Punkterna 1 och 2

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3

Ang. taxorna för lantbruksnämndernas beställningsarbeten

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 78 100 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 263, av herr *Skagerlund m. fl.*, och II: 298, av herr *Nilsson i Lönsboda m. fl.*, hade anhållits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening måtte giva till känna vad i motionerna anförts beträffande taxorna för lantbruksnämndernas beställningsarbeten.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

1. lämna motionerna I: 263 och II: 298 utan bifall,

Ang. taxorna för lantbruksnämndernas beställningsarbeten

2. till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 78 100 000 kronor.

Reservation hade anmälts av herr *Skagerlund* (fp), som dock ej antytt sin mening.

Herr **SKAGERLUND** (fp):

Herr talman! Anledningen till den blanka reservationen vid punkten 3, Lantbruksnämnderna, är en motion om att uppskjuta taxehöjningen på de beställningsarbeten som lantbruksnämnderna utför.

Enligt vad jag erfarit har taxehöjningen redan trätt i kraft. Då emellertid flera höjningar förmodligen är att vänta senare vill jag redan nu peka på ett par saker.

Kostnaderna för lantbruksnämnderna är för nästa budgetår beräknade till cirka 78 miljoner kronor och inkomsterna till cirka 3 miljoner kronor. Inkomstsidan betyder således förhållandevis litet i den budgeten.

Tendensen för närvarande är att efterfrågan på beställningsarbeten minskar. Det förefaller också som om efterfrågan på det statliga ekonomiska stödet till rationaliseringsåtgärder har stagnerat.

Vi motionärer hävdar att det är mycket viktigt att vidmakthålla och helst vidareutveckla den goodwill lantbruksnämnderna erhöll vid omorganisationen. Det vore mycket beklagligt om inte de rådgivningsresurser till fullo utnyttjades som lantbruksnämnderna i dag ställer till förfogande. Vi vill således varna för ytterligare taxehöjningar och skulle i stället vilja rekommendera att den allmänna avgiftsfria rådgivningen utökades. Det är ute på fältet vid besök hos näringsutövarna som rådgivningsarbetet kommer till sin rätt. Jag tror också att det är en önskan från lantbruksnämndernas befattningshavare att få sådana ändrade arbetsförhållanden.

Herr talman! Jag har för dagen inget yrkande.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Herr Skagerlund ställde inget annat yrkande än bifall till utskottet, men jag tror ändå det kan vara skäl att något kommentera hans synpunkter.

Motionärerna önskar, såsom herr Skagerlund redan har påpekat, att den planerade taxehöjningen i fråga om ersättning för vissa beställningsarbeten som lantbruksnämnderna utför skall uppskjutas tills vidare. Motionärerna anser att den föreslagna taxehöjningen kan komma att medföra att jordbrukarna kommer att dra sig för att utnyttja den rådgivning som lantbruksnämnderna erbjuder och att detta kan komma att verka hämmande på rationaliseringsarbetet. Det är möjligt, men jag tror det knappast. Höjningen blir ju ganska måttlig, och jag tvivlar på att någon behöver dra sig för kostnaderna.

Jag vill sedan gärna erinra om vad riksdagen uttalade i samband med 1967 års beslut angående lantbruksnämndernas nya organisation, nämligen att tjänster som lantbruksnämnden utför på beställning i princip skall betalas av beställaren så att man får till stånd full kostnadstäckning. Riksdagen beslöt dock samtidigt att man under en viss övergångstid inte skulle kräva full kostnadsersättning, vilket man inte heller gjort under den tid som gått sedan dess. Inte heller med den nu föreslagna höjningen blir det full kostnadstäckning.

Före 1967 uppgick ersättningen till cirka 40 procent av självkostnaderna. Genom 1967 års beslut höjdes ersättningen till 60 procent. Nu föreslår departementschefen att procentsatsen skall höjas till 75 procent av självkostnaden. Det betyder att trots den föreslagna höjningen kvarstår en 25-procentig subvention av självkostnaderna.

Om tidigare ianspråktagande av anslaget för utslaktningsbidrag

Utskottet anser att den föreslagna höjningen helt går i linje med det beslut som fattades 1967 och att man med den nu föreslagna höjningen ytterligare närmar sig kravet på full kostnads-täckning. Trots den föreslagna höjningen har vi dock här, som jag redan sagt, alltså 25 procents subvention.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 4—10

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 11

Om tidigare ianspråktagande av anslaget för utslaktningsbidrag

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen *dels* att godkänna den ändring av gällande reglering av sockernäringen för regleringsperioden den 1 juli 1969—30 juni 1974 som redovisats i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 2 januari 1970, *dels* till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 941, av herr *Pettersson, Harald, m. fl.*, samt II: 606, av herr *Larsson* i Borrby och herr *Elmstedt*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta, att det för 1970/71 avsedda beloppet om 25 miljoner kronor som utslaktningsbidrag finge tagas i anspråk 1969/70,

dels ock de likalydande motionerna I: 943, av herrar *Skagerlund* och *Axelsson*, samt II: 1080, av herr *Eriksson* i Arvika *m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta, att de 50 miljoner kronor som av budgetmedel anvisats för regleringsändamål 1969/70 och 1970/71 för täckande av exportkostna-

der för kött enligt överenskomna riktlinjer finge användas utan årlig maximering.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

1. godkänna den ändring av gällande reglering av sockernäringen för regleringsperioden den 1 juli 1969—den 30 juni 1974 som redovisats i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 2 januari 1970,

2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 941 och II: 606 samt I: 943 och II: 1080 godkänna vad utskottet anfört beträffande medel som skulle användas för att kompensera föreningen Svensk kötthandel för de extra kostnader som följde av en större årlig minskning av kostammen än 20 000 djur,

3. till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Skärman* (fp), *Hermansson* (cp), *Skagerlund* (fp), *Hübinette* (m), *Ingvar Andersson* (m), *Hansson* i Skegrie (cp), *Antby* (fp), *Persson* i Heden (cp) och *Krönmark* (m), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss angiven del bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under 2 hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 941 och II: 606 samt I: 943 och II: 1080 godkänna vad reservanternas anfört beträffande medel som skulle användas för att kompensera föreningen Svensk kötthandel för de extra kostnader som följde av en större årlig minskning av kostammen än 20 000 djur.

Herr HERMANSSON (cp):

Herr talman! I förevarande punkt, som rör prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, är det framför allt en aktuell fråga som har behandlats i

Om tidigare ianspråktagande av anslaget för utslaktningsbidrag

utskottet, nämligen den stora utslaktningen under höstens och vinterns lopp. Det finns också ett par motioner som ligger till grund för den reservation som jag senare kommer att yrka bifall till.

Riksdagen har i dag att fatta beslut om att 25 miljoner kronor ställes till förfogande för vart och ett av regleringsåren 1969/70 och 1970/71. Medlen skall användas för att täcka förluster vid en utslaktning av mer än 20 000 kor per år. Denna minskning av kostammen med 20 000 djur per år baseras i sin tur på bedömningar av hur man skall kunna anpassa mjölkproduktionen till nu rådande avsättningsmöjligheter.

Jordbruksnämnden har emellertid i en skrivelse av den 2 september 1969 begärt att få disponera det för nästa budgetår avsedda beloppet 25 miljoner kronor redan innevarande budgetår. Den svåra torkan under förra sommaren jämte en otillfredsställande lönsamhet i mjölkproduktionen har nämligen förorsakat en ännu kraftigare utslaktning än man ursprungligen räknade med. Enligt jordbruksnämndens kalkyler räknar man med en utslaktning av 55 000 djur. Enligt de motioner i frågan, som väcktes i januari i år och som nu föreligger till behandling, räknar man med en utslaktning av närmare 70 000 djur. Det är nära 10 procent av hela den svenska kostammen och en utslaktning som är långt större än vad man kunde förmoda vid den tidpunkt då jordbruksnämnden gjorde sin framställning.

Jag har dock ännu färskare siffror i dag. Jag har här i min hand siffror från Slakteriförbundet, som visar att kostammen minskat med över 70 000 kor, närmare bestämt 72 000. Genom utslaktningen av mjölkkor under 1969/70 tillförs den svenska marknaden cirka 17,2 miljoner kilogram nötkött extra. Denna kvantitet måste exporteras. Exportförlusten för nötkött är cirka 4:50 kronor per kilogram, vilket innebär en extra kostnad på ungefär 70 miljoner

kronor. Den extra utslaktningen utöver de 20 000 kor som ej är "bidragsberättigade" motsvarar exportförlusten på 50 miljoner kronor. Det vill säga att båda beloppen på 25 miljoner kronor behövs för att täcka enbart extrautslaktningen.

Departementschefen har stannat för att högst 10 miljoner kronor får tas av de för budgetåret 1970/71 avsedda medlen att användas för de extra kostnader, som hänför sig till minskningen av kostammen under innevarande budgetår. Utskottets majoritet har också, trots det förändrade läget, tillstyrkt departementschefens förslag.

Det föreligger emellertid en reservation vid denna punkt, som innebär att föreningen Svensk kötthandel redan under nu löpande budgetår bör ges möjlighet att utnyttja de medel som ursprungligen avsetts för budgetåret 1970/71.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Enligt 1969 års riksdagsbeslut skall jordbruksnämnden för regleringsåret 1970/71, i likhet med vad som gällde för regleringsåret 1969/70, få disponera högst 25 miljoner kronor för att kompensera föreningen Svensk kötthandel för de extra kostnader som följer av större årlig minskning av kostammen än 20 000 djur. Frågan om bidrag till ökad utslaktning ingick i den tvååriga prisuppgörelsen för jordbruket.

I början av september månad 1969 begärde jordbruksnämnden hos jordbruksministern att för regleringsåret 1969/70, alltså innevarande regleringsår, få disponera 25 miljoner kronor av det för regleringsåret 1970/71 avsedda bidraget under motivering att utslaktningen blivit större än de 20 000 djur som man normalt räknat med.

Jordbruksministern har gått jordbruksnämnden till mötes i så måtto att han medgivit att föreningen Svensk kötthandel skall få disponera högst 10

Om tidigare ianspråktagande av anslaget för utslaktningsbidrag

miljoner kronor av de 25 miljoner kronor som var avsedda för nästa regleringsår. Tydligt har jordbruksnämnden och föreningen Svensk kötthandel inte blivit nöjda med jordbruksministerns förslag, eftersom det, som herr Hermansson anförde, finns både motioner och reservationer i detta ärendet.

Det är klart att man kan ha olika meningar om hur stor utslaktningen egentligen kommer att bli under innevarande regleringsår. I propositionen är medelsbehovet beräknat mot bakgrund av en kalkyl från jordbruksnämnden, i vilken man beräknat utslaktningen till cirka 55 000 djur under budgetåret. Motionärerna och reservanterna har tydligen bättre kontakter och färskare uppgifter. De säger att utslaktningen kommer att bli 65 000—70 000 djur, och herr Hermansson hade en ännu färskare uppgift, nämligen 72 000 djur. Med hänsyn härtill kräver man att tillgängliga medel skall få användas när som helst under den löpande regleringsperioden.

Utskottets majoritet vill inte förneka att förra sommarens torka kan komma att skapa påfrestningar på föreningen Svensk kötthandels ekonomi, men man vet ännu inte med säkerhet hur stor denna påfrestning blir. Om man utgår ifrån att det blir en nedslaktning av 55 000 djur — nu säger visserligen herr Hermansson att det blir 72 000 kor som kommer att slaktas — jag vet inte vilken siffra som är den riktiga — innebär det att det blir en utslaktning av 35 000 kor mer än man räknat med vid normal utslaktning. Med ett exportbidrag på 1 000 kronor per djur på den slakt som överstiger 20 000 djur blir det — om vi alltså utgår från att den totala nedslaktningen blir 55 000 djur — ungefär 35 miljoner kronor som fattas. Här finns då från början 25 miljoner kronor att tillgripa som bidrag för att täcka kostnaderna. Enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag tillkommer sedan 10 miljoner kronor. Det blir

då full täckning för den normala utslaktningen.

Om man räknar som reservanterna och motionärerna har gjort behövs det givetvis mera pengar, men det blir likasom en annan fråga. Här får vi väl hålla oss till vad utskottet och regeringen har föreslagit.

Med det sagda yrkar jag, herr talmann, bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande varje moment av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls utskottets hemställan i mom. 1.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de rörande mom. 2 förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hermansson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 11 mom. 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt

Om höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige

hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hermansson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 53;

Nej — 43.

Herr *Nilsson, Ferdinand*, (cp) anmäldede, att han vid den nu företagna voteringen avsett att rösta nej men dock markerats såsom frånvarande.

Sedermera bifölls på gjord proposition utskottets hemställan i mom. 3.

Punkten 12

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 13

Om höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 50 300 000 kronor.

Från förevarande anslag bestredes bland annat kostnaderna för det extra mjölkpristillägget i norra Sverige.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 64, av herr *Helén m. fl.*, och II: 80, av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, vari anhållits, att riksdagen, såvitt nu vore i fråga, måtte besluta medgiva en uppräknings av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige med 25 procent,

dels de likalydande motionerna I: 123, av herr *Strandberg m. fl.*, och II: 134, av herr *Petersson* i Gäddvik och herr *Nilsson* i Agnäs, vari yrkats, att riksdagen skulle anvisa till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1970/71 ett förslagsanslag av 59 300 000 kronor, varav 9 000 000 kronor finge

disponeras för det i motionerna angivna syftet,

dels ock de likalydande motionerna I: 256, av herr *Gustafsson, Nils-Eric*, och herr *Sundin*, samt II: 354, av herr *Eriksson* i Bäckmora *m. fl.*, vari yrkats, att riksdagen skulle

1) medgiva generell höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige med 25 procent för återställande av pristilläggets realvärde, samt

2) anvisa för budgetåret 1970/71 för ovan angivna ändamål utöver Kungl. Maj:ts förslag ett belopp av 9 000 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 64 och II: 80, såvitt nu vore i fråga, samt motionerna I: 123 och II: 134 ävensom I: 256 och II: 354 till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 50 300 000 kronor.

Reservation hade anförts av herrar *Skärman* (fp), *Hermansson* (cp), *Skagerlund* (fp), *Hübinette* (m), *Ingvar Andersson* (m), *Hansson* i Skegrie (cp), *Persson* i Heden (cp), *Berndtsson* (fp) och *Krönmark* (m), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 64 och II: 80, såvitt nu vore i fråga, ävensom med bifall till motionerna I: 123 och II: 134 samt I: 256 och II: 354 till Särskilt stöd åt det mindre jordbruket för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 59 300 000 kronor.

Herr SKÄRMAN (fp):

Herr talman! Ett vanligt knep att minska på ett anslag eller bidrag som man egentligen inte gillar men som man med hänsyn till en mer eller mindre stark opinion inte vill gå emot är att år efter år tillstyrka ett oförändrat be-

Om höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige

lopp. På så vis har man visat sig positiv, och den allestädes verkande inflationen urholkar bidraget år för år. Så är det med det särskilda stödet till det mindre jordbruket, till den del detta utgår som ett extra mjölkpristillägg i norra Sverige.

Sedan det nuvarande bidraget fastställdes 1962 har penningvärdet rasat ganska väsentligt, och utvecklingen under nuvarande budgetår tyder inte precis på någon stabilisering. Grunderna för detta extra mjölkpristillägg fastställdes senast år 1967. Enligt departementschefens förslag skall bidraget även för budgetåret 1970/71 utgå efter oförändrad bidragsskala.

Det är inte första gången som denna fråga diskuteras i riksdagen, och egentligen skulle det räcka med att jag yrkade bifall till reservationen, där de förenade oppositionspartierna föreslår en uppräknig av mjölkpristillägget med 25 procent som kompensation för minskat penningvärde och i samband därmed ett med 9 miljoner kronor ökat förslagsanslag. Emellertid har det sedan sist tillkommit ett par moment som tar var någon kommentar och borde positivt påverka ställningstagandet.

För det första har jordbruksutskottets majoritet i år kunnat falla tillbaka på en i juni 1969 tillsatt utredning som skall företa en allmän översyn av stödet till jordbruket i norra Sverige. Denna skall naturligtvis inte föregripas, men på detta svarar vi: Inflationen har redan verkat. Medan gräset växer, dör kon, som det heter. Vad Norrland behöver är förebyggande hälsovård, innan man behöver ta till ingripande ekonomiska operationer.

För det andra har regeringen nyligen i en proposition lagt fram ett paket med förslag till Norrlandsstöd, som vi vill tolka som ett nytänkande på det här området. Det skulle helt passa in i detta schema, om majoritetspartiet här ville följa sin regerings nytänkande och gå med på att återge mjölkpristillägget

det värde som man ansåg skäligt redan 1962.

Herr talman! Med dessa få ord vill jag tillstyrka reservationen vid denna punkt.

Herr STRANDBERG (m):

Herr talman! Jag har i denna fråga stått i kammarens talarstol under fjolåret och även tidigare. Låt mig till en början få helt instämma i vad den föregående talaren här har anfört.

Vad jag ännu en gång måste få uttrycka är att detta inte är en fråga som bara skall ses från producenterens synpunkt, utan jag vill se den även från konsumenternas synpunkt. Jag råkar själv tillhöra den senare gruppen. För varje år och månad som går ställs vi allt oftare inför problemet hur vi skall kunna tillgodose konsumenternas önskemål att få tillgång till mjölk. Med den utveckling som har ägt rum tvingas man i Norrbotten att importera mjölk från Västerbotten. Snart är dock den tiden inne då vi inte kan räkna med några överskottslager ens i Västerbotten. Var hämtar då vi konsumenter i Norrbotten vår mjölk? Det går inte att vända sig till Mälardalen, ty där är redan konsumtionen så stor att tillgängliga resurser är fullt utnyttjade. Skall vi tvingas ända ned i södra Sverige, eller skall vi tvingas att gå utanför rikets gränser för att vi såsom konsumenter skall få våra rättmätiga behov av mjölk tillgodosedda?

Såsom mjölkkonsumenter i norra Sverige ställer vi oss dessa frågor. Även med tanke på konsumenterna har vi alltså all orsak att slå vakt om en tillräcklig produktion. Därför kan man även såsom mjölkkonsument helhjärtat instämma i den föreliggande reservationen.

Herr HEDSTRÖM (s):

Herr talman! Kungl. Maj:t har under punkten C 4 i statsverkspropositionen

Om höjning av det extra mjölkpristillägget i norra Sverige

nen anvisat ett förslagsanslag på 50 300 000 kronor såsom särskilt stöd åt det mindre jordbruket för nästa budgetår, vilket är 800 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Dessa 800 000 kronor är beräknade för det extra mjölkpristillägget. Detta betyder att för nästa budgetår står 36,8 miljoner kronor till förfogande för sagda ändamål. Det förtjänar nämnas i detta sammanhang att detta belopp motsvarar vad jordbruksnämnden har begärt. Nämnden har också ansett att det extra mjölkpristillägget skall för nästa budgetår utgå med oförändrat belopp per kilogram mjölkfett. Om dessa utgående tillägg är tillräckliga eller inte, kan inte jag nu säga något bestämt om. Inte heller vill jag uttala mig om huruvida de är tillräckliga för att utjämna nuvarande skillnader i produktionskostnader mellan de olika delarna av vårt land.

Vad som har hänt sedan vi i fjol behandlade denna fråga är att Kungl. Maj:t har tillsatt en utredning, utredningen om stöd till jordbruket i norra Sverige, som den har till arbetsnamn. Den utredningen behandlar dessa frågor. Jag kan nu omtala att den beräknas kunna slutföra sitt uppdrag i slutet av innevarande år.

Med hänsyn till att de frågor som motionärerna tar upp är föremål för utredning har utskottsmajoriteten inte funnit någon anledning att närmare uttala sig i denna fråga.

Jag yrkar med det anförda bifall till utskottets förslag.

Herr SKÄRMAN (fp):

Herr talman! Jag vill bara helt kort påpeka att den höjning av anslaget som Kungl. Maj:t har begärt och som tillstyrkts av utskottet inte påverkar den enskilde producentens ställning, eftersom — såsom också herr Hedström mycket riktigt angav — tillägget per kilogram mjölkfett skulle vara oför-

ändrat. Grunderna för mjölkpristillägget är således oförändrade och inflationsurholkningen har inte på något sätt kompenenserats.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Skärman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Skärman* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 55;

Nej — 50.

Punkterna 14—21

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 22***Om förstärkning av den resistensbiologiska verksamheten vid statens växtskyddsanstalt**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 5 989 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 419, av herr *Andersson, Ingvar, m. fl.*, och II: 472, av fru *Sundberg*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta att utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit för budgetåret 1970/71 anvisa 125 000 kronor att i enlighet med anstaltsstyrelsens anslagsäskanden användas för förstärkning av den resistensbiologiska verksamheten vid statens växtskyddsanstalt,

dels de likalydande motionerna I: 420, av herr *Bengtson*, samt II: 464, av herr *Börjesson* i Falköping och fru *Anér*, vari anhållits, att riksdagen måtte besluta att till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 131 000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag förhöjt förslagsanslag av 6 120 000 kronor,

dels ock de likalydande motionerna I: 939, av herr *Olsson, Ernst, m. fl.*, samt II: 1079, av herr *Elmstedt* och herr *Larsson* i Öskevik, vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta om utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen i enlighet med förslag av statens växtskyddsanstalt och därför till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 131 000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag förhöjt förslagsanslag av 6 120 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 419 och II: 472, I: 420 och II: 464 samt I: 939 och II: 1079 till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 5 989 000 kronor.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Skärman (fp)*, *Hermansson (cp)*, *Skagerlund (fp)*, *Hübinette (m)*, *Ingvar Andersson (m)*, *Hansson i Skegrie (cp)*, *Antby (fp)*, *Persson i Heden (cp)* och *Krönmark (m)*, vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 419 och II: 472 ävensom med bifall till motionerna I: 420 och II: 464 samt I: 939 och II: 1079 till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 6 120 000 kronor.

Herr ANDERSSON, INGVAR, (m):

Herr talman! Kemiska bekämpningsmedel används i allt större omfattning för att bekämpa sjukdomar och skadedjur på våra kulturväxter. För vissa sjukdomskänsliga och för skadedjur begärliga växtslag har, med nutida krav på lönsamhet och kvalitet, den kemiska bekämpningen blivit ett villkor för odling över huvud taget.

Vunna erfarenheter visar att kemiska medel i praktiskt bruk är förenade med menliga sidoverkningar. I några fall föreligger nu förbud mot användning av medel som ansetts riskabla. Hit hör DDT och vissa andra klorerade kolväten. Åtgärden kommer sannolikt att innebära lägre skördar av t. ex. oljeväxter.

En direkt kompensation för inkomstbortfallet torde vara svår att nå, men ett rimligt krav är att inskränkningarna i rätten att använda bekämpningsmedlen åtföljes av det allmännas stöd för utveckling av alternativa bekämpningsåtgärder. Resistensförädlingen och bruket av resistenta sorter är en väg. Resistensbiologisk forskning måste emellertid föregå resistensförädling. En sådan forskning är i gång vid statens växtskyddsanstalt, men resurserna är knappa. Anstalten har därför i petita framfört önskemål om en uppräkningsanslag med 131 000 kronor, specialdestinerat till resistensbiologisk forsk-

Om förstärkning av den resistensbiologiska verksamheten vid statens växtskyddsanstalt

ning. Reservanterna finner anslagsäkandets berättigat, varför jag yrkar bifall till den vid punkten 22 fogade reservationen.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Under denna punkt har reservanterna enats om att — utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit — kräva ett ytterligare anslag på 131 000 kronor för att möjliggöra en utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen vid växtskyddsanstalten. Bland annat skulle anstalten tillföras två forskartjänster. Det är precis samma förslag som växtskyddsanstalten har framfört.

Utskottsmajoriteten vill i detta sammanhang nämna att det för budgetåret 1970/71 i statsverkspropositionen har beräknats ett anslag på 563 000 kronor för särskilda undersökningar vid växtskyddsanstalten. Det betyder att om anstalten finner det lämpligt att ytterligare resistensbiologiska undersökningar görs på detta område, så kan anstalten naturligtvis utnyttja dessa medel. Redan nu bedrivs verksamheten vid resistensbiologiska laboratoriet till stor del med forskningsmedel, och man kan kanske ifrågasätta om den inte även i fortsättningen bör finansieras med särskilda forskningsmedel. Det är ju heller inte, herr talman, vanligt eller lämpligt att ett utskott föreslår tillsättande av tjänster vid sidan av vad Kungl. Maj:t vid sin prövning har funnit möjligt.

Jag bör kanske tillägga att anslaget under denna punkt för nästa budgetår är höjt med 376 000 kronor. Nu vill reservanterna höja med ytterligare 131 000 kronor, vilket skulle betyda en sammanlagd höjning med 507 000 kronor. Jag tycker att reservanterna, även om de är i opposition, bör visa lite ansvar och se till vad som är möjligt att kosta på sig.

Jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, gjorde propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Skårman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Skårman* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 57;

Nej — 48.

Punkten 23

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 24

Anslag till lantbrukshögskolan

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att

a) godkänna de riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 2 januari 1970 rörande organisationen av växtförädlingsverksamheten med frukt och bär,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal om överlåtelse till staten av egendomen Balsgård i enlighet med vad som anförts i statsrådsprotokollet,

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra benämningen av professuren i frukt- och bärödling enligt vad som förordats i statsrådsprotokollet,

d) till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 29 632 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 429, av herr *Svanström m. fl.*, och II: 603, av herr *Hansson i Skegrie m. fl.*, varit anhängliga, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en professur i ämnet radiobiologi vid lantbrukshögskolan i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 916, av herr *Andersson, Ingvar, m. fl.*, samt II: 1078, av herr *Eliasson i Moholm* och herr *Hedin*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta dels inrätta en tjänst som biträdande professor i jordbearbetning vid lantbrukshögskolan, dels under nionde huvudtiteln, punkten H 1, Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 85 000 kronor till 29 717 000 kronor förhöjt förslagsanslag,

dels ock de likalydande motionerna I: 929, av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, och II: 1082, av herr *Grebäck m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbruks-

högskolans konsulentavdelning inrätta en tjänst som statskonsulent, högst Ae 28, för sektionen Teknik med uppgift att bevaka ämnet lantbrukets byggnadsteknik.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

1. godkänna de riktlinjer som i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 2 januari 1970 förordats rörande organisationen av växtförädlingsverksamheten med frukt och bär,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal om överlåtelse till staten av egendomen Balsgård i enlighet med vad som anförts i statsrådsprotokollet,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra benämningen av professuren i frukt- och bärödling enligt vad som i statsrådsprotokollet förordats,

4. lämna motionerna I: 429 och II: 603 utan åtgärd,

5. lämna motionerna I: 916 och II: 1078, såvitt avsåge inrättande av tjänst som biträdande professor i jordbearbetning, utan bifall,

6. lämna motionerna I: 929 och II: 1082 utan bifall,

7. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 916 och II: 1078, såvitt i övrigt vore i fråga, till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 29 632 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Skärman (fp)*, *Hermansson (cp)*, *Skagerlund (fp)*, *Svenungsson (m)*, *Ingvar Andersson (m)*, *Hansson i Skegrie (cp)*, *Antby (fp)*, *Eliasson i Moholm (m)* och *Persson i Heden (cp)*, vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under 4—7 hemställa, att riksdagen måtte

4. med bifall till motionerna I: 429 och II: 603, såvitt nu vore i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en professur i ämnet radiobiologi vid lant-

brukshögskolan i enlighet med vad reservanterna anfört,

5. med bifall till motionerna I: 916 och II: 1078, såvitt nu vore i fråga, uttala, att vid lantbrukshögskolan borde inrättas en tjänst som biträdande professor i jordbearbetning,

6. med bifall till motionerna I: 929 och II: 1082, såvitt nu vore i fråga, uttala, att vid lantbrukshögskolan borde inrättas en tjänst som statskonsulent i frågor rörande lantbrukets byggnadsteknik,

7. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med bifall till motionerna I: 429 och II: 603, I: 916 och II: 1078 samt I: 929 och II: 1082, samtliga motioner såvitt i övrigt vore i fråga, till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 29 790 000 kronor.

Herr SKÄRMAN (fp):

Herr talman! Jordbruksutskottet har vid olika tillfällen tagit del av den verksamhet som bedrivs vid bl. a. Lantbrukshögskolan. Av naturliga skäl, då det under nuvarande internationella och inhemska jordbrukspolitiska förhållanden gäller att hålla produktiviteten inom jordbruket så hög som möjligt, har vårt intresse huvudsakligen varit inriktat mot den forskningsverksamhet som där bedrivits. Bland annat fann vi där en högt driven och praktiskt fotad forskningsverksamhet på vattenvårdens område. Då denna forskning oroades av att den genom statens forskningsråd endast fick kortfristiga anslag, har en rad år motionsledes framförts kravet på en ordinarie tjänst som statsagronom för denna uppgift. Varje gång har vi dock fått bakslag, tills vi äntligen i årets statsverksproposition kunde läsa att man i departementet funnit den föreslagna tjänsten vara en god placering. Jag vill till departementschefen framföra en lyckönskan till ett gott beslut.

Det är heller inte av otacksamhet som vi i år under reservationen vid den

Anslag till lantbrukshögskolan

na punkt tillstyrker inrättande av tre tjänster inom Lantbrukshögskolans verksamhetsfält. Det är vår övertygelse att även dessa tjänster alla är av utomordentlig betydelse just för att få fram en god ekonomi för jordbruket. Vi tror även att deras forskningsuppgifter, som delvis tvingats fram av ekonomiska skäl, är så jordnära och av sådan direkt målforskningskaraktär att de på kort sikt skall lämna god utdelning. Jordbruksutskottets majoritet har dock inte vågat att satsa på dem.

Den första tjänsten gäller en professur i ämnet radiobiologi. Vi har från utskottets sida även här varit i tillfälle att ta del av den högtstående och intensiva forskning som vid Lantbrukshögskolan här bedrivs med förnämlig apparatur men under primitiva lokalförhållanden, åtminstone vid tiden för vårt besök. Vi blev nog även övertygade om den betydelsefulla verksamhet, inte minst på växtsjukdomarnas område, som i jordbrukets intresse här bedrivs och som måste vara av betydelse på lång sikt även för miljövården. Karaktären av de uppgifter som åligger förståndaren för institutionen får anses helt jämförbar med vad som gäller för övriga institutioner vid högskolan som leds av professorer. Vi tillstyrker därför inrättandet av en särskilt professur och vill i det sammanhanget påpeka att de ekonomiska konsekvenserna är ringa då befattningen som biträdande professor samtidigt kan dragas in.

Den andra tjänsten hänger direkt samman med utvecklingen på jordbearbetningens område. Genom användandet av alltmer utrustade och starkare och därmed tyngre jordbruksmaskiner vid jordens bearbetning och skörd sker en sammanpackning av jorden, som framför allt på vissa jordar och under speciella väderleksförhållanden visat sig medföra en betydande skördenedsättning.

Utskottet har för övrigt i denna fråga en framstående kapacitet i herr Eliasson i Moholm, som dessutom är

Anslag till lantbrukshögskolan

motionär. Han har direkt medverkat i försöksverksamhet på detta område i Skaraborgs län.

Man är inte på det klara med orsak och verkan i denna ur produktionssynpunkt viktiga fråga. Här behövs således en grundlig forskning. Vi föreslår i reservationen att det inrättas en biträdande professorstjänst i jordbearbetning.

Slutligen har för jordbrukets och då framför allt animalieproduktionens del de höga och stigande byggnadskostnaderna kommit att bli en tungt vägande faktor när det gäller produktionskostnaderna. Vi hörde senast i dagens morgonnyheter i radio hur byggnadskostnaderna stigit oerhört under 1960-talet. För att hålla dessa kostnader nere fordras nytänkande och forskning. Denna bör följas av intensifierad upplysning och rådgivning. Lantbrukshögskolans konsulentavdelning är således i angeläget behov av den tjänst som statskonsulent i frågor rörande lantbrukets byggnadsteknik, vilken föreslås i motionerna I: 929 och II: 1082 och vilken tillstyrkes av reservanterna. Herr Skagerlund, som själv är praktisk jordbrukare, kommer i denna del att komplettera mig med en del uppgifter från fältet.

Det är således tre angelägna behov som vi tagit upp i vår reservation och som man med gott samvete kan stödja, inte minst eftersom den inom lantbruket bedrivna såväl grund- som målforskningen även i relation till dess ekonomiska betydelse är mycket eftersatt i jämförelse med t. ex. industriforskningen.

Herr talman! Jag ber att få tillstyrka reservationen.

Herr ANDERSSON, INGVAR, (m):

Herr talman! Jag skall uppehålla mig vid motionsparet I: 916 och II: 1078, vari aktualiseras behovet av forskning för att belysa olika jordbearbetningsmetoders inverkan på avkastningen.

Forskning och försöksverksamhet i jordbearbetning har länge försumrats och sker endast i ytterst ringa omfattning. Som jämförelse kan nämnas att jordbearbetning och gödsling drar ungefär lika stora kostnader för jordbruket. Större och tyngre traktorer och maskiner användes vid jordbearbetning, men de påfrestningar detta innebär på jordstrukturen i våra odlade arealer har hittills inte kunnat mätas. I vissa extrema fall sjunker skördarna emellertid bevisligen till hälften om felaktiga metoder och extremt tunga redskap användes. En omfattande forskning behövs för att belysa och komma till rätta med problemen.

Motionärerna föreslår att en tjänst som biträdande professor i jordbearbetning inrättas vid lantbrukshögskolan samt att anslaget till förvaltningskostnader uppräknas med 85 000 kronor för att bestrida kostnaderna under budgetåret 1970/71.

Utskottsreservanterna har funnit framställningen helt berättigad. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den vid punkt 24 fogade reservationen.

Herr SKAGERLUND (fp):

Herr talman! Jag vill helt instämma i vad herrar Skärman och Ingvar Andersson sagt när det gäller lantbrukshögskolan och dess behov av förstärkning. Jag finner det dock angeläget att ytterligare understryka vikten och behovet av att inrätta en tjänst i lantbrukets byggnadsteknik.

Jordbrukets byggnadsbestånd är i många fall nedslitet och orationellt. För animalieproduktionen föreligger således ett stort behov av förnyelse av byggnadsbeståndet under 1970-talet. Men vem kan t. ex. uppföra en mjölkproduktionsbyggnad till dagens priser och få en lönsamhetskalkyl för produktionsgrenen att gå ihop? Den praktiske jordbrukaren som räknat på detta vet att det är mycket svårt. För KR-jordbrukaren, som kan få 40 procent i investere-

ringsbidrag, är situationen gynnsammare.

Jordbrukets byggnadsfrågor kommer säkerligen på ett mer markerat sätt att återfinnas i 1970-talets jordbruksdebatt. Om man inte kan nå lönsamhet genom produktpriser, kanske förbättrade stödformer måste tillskapas. Stort behov av fortsatt och förbättrad forskning samt försöksverksamhet beträffande jordbrukets ekonomibyggnader föreligger således. Inrättandet av en tjänst som statskonsulent med uppgift att bevaka frågor rörande lantbrukets byggnadsteknik är välgrundad.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Under denna punkt har Kungl. Maj:t anslagit medel till viss personalförstärkning vid Lantbrukshögskolan liksom en viss ändring av en professur m. m. De borgerliga ledamöterna har, som vi har hört här och i utskottet, inte varit nöjda med Kungl. Maj:ts förslag och reserverat sig.

Motionärernas förslag är liktydigt med Lantbrukshögskolans begäran hos Kungl. Maj:t. Som redan har antytts vill de ha en tjänst som biträdande professor i jordbearbetning, en tjänst som statskonsulent i frågor rörande lantbrukets byggnadsteknik, och vidare vill de utbyta en tjänst som biträdande professor vid Radiobiologiska institutionen mot en ordinarie tjänst i samma ämne.

Förslaget om en professur i radiobiologi har förts fram här i riksdagen de senaste åren. Utskottet har vid tidigare behandlingar menat att en viss forskning är viktig på detta område, men med hänsyn till den omfattande forskning som pågår inom radiobiologin vid olika forskningsorgan kan det vara tveksamt om det finns tillräckligt underlag för en eventuell förstärkning på just detta område, i konkurrens med andra forskningsuppgifter.

Anslag till lantbrukshögskolan

Härutöver kan tilläggas att det redan nu finns en biträdande professor i ledningen för Radiobiologiska institutionen vid Lantbrukshögskolan. Som jag tidigare nämnt är det ett viktigt forskningsfält. Eftersom det finns en biträdande professor i ämnet förmodar jag att forskningen bedrivs i ungefär samma takt som om man skulle utbyta honom mot en ordinarie professor. Det är egentligen bara ordet biträdande som försvinner. Utbytet av en biträdande professor mot en ordinarie kostar naturligtvis en hel del pengar, och det har med tanke på allt övrigt som Kungl. Maj:t har att ta hänsyn till inte funnits utrymme i budgeten för en dylik åtgärd.

Frågan om inrättandet av en tjänst som statskonsulent i frågor rörande lantbrukets byggnadsteknik har även tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Inga nya motiveringar, som givit anledning till ändrad uppfattning från i fjol, har framkommit vid utskottsbehandlingen av detta ärende.

Vad slutligen gäller förslaget om inrättandet av en tjänst som biträdande professor i jordbearbetning är det klart att man kommer in på ett område som är av stor vikt genom utvecklingen och användandet av allt större och tyngre maskiner. Men inom detta liksom inom andra områden står Lantbrukshögskolan inte stilla. Jag vill erinra om att det vid Lantbrukshögskolans vetenskapliga institution ingår en särskild avdelning för jordbearbetning med en professor som chef. Det kan även nämnas att det vid den avdelningen finns en statsagronomtjänst för ledning av försöksverksamheten. Då denna alltså synes pågå inom det berörda området är det kanske för närvarande mera ett önsketänkande än en absolut nödvändighet att inrätta nya tjänster. Jag tror inte heller att det är rätta vägen att utskottet ger sig in på att inrätta tjänster.

Jag har sagt i utskottet, och jag vill gärna säga det nu också, att visst är frågan om jordbearbetningen och ma-

Anslag till lantbrukshögskolan

skinerna ett viktigt problem, men jag tror inte att det fordras en professor för att konstatera att jorden lämpas samman, när man ger sig ut på åkrarna med dessa stora maskiner. Det har jag sagt länge, och som gammal lantarbetare tycker jag att man förstår det med bara sunt förnuft. I synnerhet är det naturligtvis olämpligt att ge sig ut på åkrarna med stora maskiner när jorden inte är tjänlig. Herrar jordbrukare här i kammaren måste kunna intyga att nog ger man sig ofta ut på åkrarna med tunga maskiner, när jorden inte är tjänlig härför. Det är självklart att man då lämpar ihop jorden och trycker ned de täckdiken som finns.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SKÄRMAN (fp):

Herr talman! Jag hyser inte alls någon tanke på att övertyga herr Mossberger om lämpligheten att tillskapa dessa tjänster, men det är ett par saker jag gärna skulle vilja vända mig emot.

Att en framstående forskare skulle vara lika nöjd med att inneha en tjänst som biträdande professor som att vara ordinarie professor, det skall herr Mossberger inte tro. Vill man ha kvar duktigt och framstående folk, får man minsann bädda för dem så att de blir nöjda och får den ställning som motsvarar deras arbete och ansvar.

Jag vet att herr Mossberger faktiskt har erfarenheter av jordbearbetning från sin egen verksamhet, men jag skulle ändå vilja säga att inte blir väl den tillpackade jorden mjukare av att man känner till att den blir hårt packad. Forskningen skall väl bl. a. försöka finna olika medel som motverkar att jorden packas till.

Vidare nämnde herr Mossberger att man är ute och kör med tunga maskiner på åkrarna även när jorden är sur. Herr Mossberger, som är från Västkusten, vet väl att det inte är så lätt att väl-

ja väder varje år. Det är det åtminstone inte på Västkusten och kanske inte heller på många andra håll i vårt land.

Herr ANDERSSON, INGVAR, (m):

Herr talman! När man lyssnar till herr Mossberger slår det en att han ivrar för en utpräglad sparsamhet, och han skulle därför mycket väl kunna tillhöra mitt parti.

Vi som reserverat oss mot utskottets förslag har gjort det därför att det här gäller en investering, som i det långa loppet kommer att visa sig vara riktig och innebära besparingar.

När det gäller jordbearbetningen säger herr Mossberger att han vet hur verkningarna blir av dessa stora redskap, traktorer bland annat, och det vet kanske de flesta som sätter in sådana maskiner. Men användandet av stora redskap och tunga traktorer är givetvis inget självändamål. I den pressade ekonomiska situation som jordbruket i dag befinner sig i måste stora redskap och stora traktorer till för att komma åt kostnadssidan, som jordbrukarna inte själva råder över på annat sätt än i fråga om rationaliseringar och besparingar. Alldeles självklart är också att en jordbrukare som skaffar en stor maskin kanske inte skulle ha gjort det, om han känt till vad det skulle komma att innebära i fråga om jordpackning och sämre avkastning. Det är på den punkten, herr Mossberger, som reserveranterna menar att det är viktigt att vi får fakta på bordet som belyser hur olika jordbearbetningsmetoder verkar. Det finns inga skäl att vifta bort dessa framställningar. De är viktiga.

Jag vill ge herr Mossberger rätt i ett avseende, nämligen att det inte är så mycket att säga om vad som totalt ställs till förfogande för forskning, växtförädling och annat, men jag anser att det måste göras omfördelningar inom denna pott. Just jordbearbetningen är kostnadskrävande, och det måste finnas underlag för den rationalisering som sker i jordbruket.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Om det går att göra en omfördelning inom detta område så att man kan gynna denna del har jag självfallet ingenting emot detta. Som jag tidigare sagt tror jag inte att man behöver en professor för detta. Man kan ju också propagera bland jordbrukarna och säga att de inte skall ge sig ut i åkrarna med dessa stora maskiner när jorden inte är tjänlig. Jordbrukarna borde ha så pass mycket kurage att de inte köper sådana stora maskiner som inte lämpar sig för jorden.

Dessutom vill jag gärna säga att herr Ingvar Andersson, herr Skårman och för övrigt alla inom de borgerliga partierna egentligen kan vara glada över att socialdemokraterna finns. Om vi skulle ha bifallit alla motioner som behandlats bara inom jordbruksutskottet som väckts av de borgerliga partierna, skulle det ha inneburit en anslagsökning under den huvudtiteln på cirka 28 miljoner kronor. Till detta kommer alla andra huvudtitlar. Vart skall detta bära hän till slut? Vi får väl ändå vara konsekventa och försöka hålla igen. I det avseendet tycker jag att herr Ingvar Andersson och jag bör ta varandra i hand, om vi skall kunna hålla detta inom rimliga gränser.

Herr **ANDERSSON, INGVAR**, (m):

Herr talman! Jag vill till sist bara konstatera att jordbruksutskottets ärade vice ordförande påstår att jordbrukarna inte är skickade för sin uppgift. Han säger att man ger sig ut för att bearbeta jorden vid en tidpunkt när man borde hålla sig hemma, d. v. s. när jorden inte är tjänlig. Jag känner jordbrukarkåren, och jag vet att man icke handlar på det sätt som herr Skårman påstår.

Herr **SKÅRMAN** (fp):

Herr talman! Jag har inte påstått detta.

Anslag till lantbrukshögskolan

Herr **ANDERSSON, INGVAR**, (m):

Herr talman! Jag ber att få göra ett tillrättaläggande. Jag menade naturligtvis herr Mossberger.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Möjligen var det tankarna som talade hos herr Andersson; jag tror att herr Skårman har exakt samma uppfattning som jag i det här fallet. Jag har inte skurit alla jordbrukare över en kam, men jag säger att det finns jordbrukare som ger sig ut att bruka jorden med stora maskiner när den inte är tjänlig. Det vet jag mycket väl.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. 1—3 och därefter särskilt rörande mom. 4—7.

På gjord proposition bifölls vad utskottet hemställt i mom. 1—3.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de avseende mom. 4—7 förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Skårman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 24 mom. 4—7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Ang. bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Skärman* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunns vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 45.

Punkterna 25—28

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 29

Ang. bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 255 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 254, av herr *Andersson, Ingvar, m. fl.*, och II: 293, av herr *Grebäck m. fl.*, vari anhållits, att riksdagen måtte till den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor,

dels ock de likalydande motionerna I: 923, av herr *Eskilsson*, och II: 1099, av fru *Sundberg m. fl.*, vari yrkats, att riksdagen till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1970/71 skulle anvisa ett anslag av 345 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på angivna orsaker hemställt,

att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 254 och II: 293 samt I: 923 och II: 1099 till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 255 000 kronor.

Reservation hade anförts av herrar *Skärman (fp)*, *Hermansson (cp)*, *Skagerlund (fp)*, *Hübinette (m)*, *Ingvar Andersson (m)*, *Hansson i Skegrie (cp)*, *Antby (fp)*, *Persson i Heden (cp)* och *Krönmark (m)*, vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 254 och II: 293 samt I: 923 och II: 1099 till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 415 000 kronor.

Herr ANDERSSON, INGVAR, (m):

Herr talman! Vi behandlar på denna punkt bidrag till praktiskt vetenskaplig växtförädling.

Det rör sig om totalt två anstalter, nämligen den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm och vid Algot Holmberg & söner AB. Bidragsmottagarna har gjort framställningar om uppskrivning av bidraget; Weibullsholm med 70 000 kronor och Algot Holmberg & söner med 90 000 kronor.

Jag vill för kammaren här framhålla vilken oerhörd betydelse Weibullsholm har haft för svenskt jordbruk. Man har nästan på löpande band åstadkommit högkvalitativa och högavkastande sorter. Det har i sin tur bidragit till att svenskt jordbruk i dag har en viss konkurrenskraft.

Verksamheten vid de nu nämnda anstalterna blir självfallet dyrare för varje år som går. Den föreslagna uppräkningsningen av bidraget till Weibullsholm har samband med kostnadsökningen. Lantbrukshögskolan har yttrat sig över framställningen och sagt att bidraget

Ang. bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling

bör uppräknas med ett belopp som motsvarar kostnadsökningen.

Algot Holmberg & söner bedriver en speciell växtförädling. Företaget arbetar på att förädla sojabönan så att den skall bli lämpad för odling under de betingelser som råder i vårt land. Man har nått vissa framgångar, men man är inte färdig med arbetet. Vid fjolårets riksdag tog jag upp problemet om proteinförsörjningen här i landet i händelse av en avspärrning. Det är mot den bakgrunden ytterligt betydelsefullt att den forskning får fortsätta som bedrivs vid Weibullsholm och Svalöv vad beträffar åkerbönan och vid båda dessa anstalter men också — och i synnerhet — hos Algot Holmberg & söner rörande sojabönan. Givetvis är det också nödvändigt att ge dessa anstalter det stöd som de förtjänar.

Herr talman! Trots att jag vet att utskottets talesman kommer att säga att vi reservanter inte känner ansvar för statsbudgetens utgiftssida vågar jag yrka bifall till den reservation som är fogad till punkten 29.

Herr HEDSTRÖM (s):

Herr talman! I de föreliggande motionerna I: 923 och II: 1099 hemställer motionärerna att anslaget till Algot Holmberg & söner AB höjs från 30 000 kronor till 120 000. De motiverar denna höjning med att den vid bolaget bedrivna förädlingen av sojabönan anses vara av stor betydelse från proteinsynpunkt.

I det andra motionsparet, motionerna I: 254 och II: 293, vilka gäller den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm, begärs att anslaget skall höjas med 70 000 kronor till 295 000 kronor. Den begärda höjningen motiveras med att Weibullsholm har fått fram sorter av stråsåd med mycket stor avkastningsförmåga.

Till detta vill jag säga att även om utskottsmajoriteten har yrkat avslag på dessa motioner, betyder det inte

att vi är negativt inställda till det arbete på detta område som bedrivs vid Weibullsholm och Algot Holmberg & söner AB. Men det har inte varit möjligt för Kungl. Maj:t att föreslå någon höjning av anslaget för nästa budgetår. För övrigt kan man säga att liknande motioner om en ökning av anslagen till dessa båda företag framfördes även vid fjolårets riksdag men avslogs. Något nytt som motiverar en ändrad ståndpunkt har väl inte heller framkommit.

Jag bör kanske liksom i fjol påpeka att Algot Holmberg & söner AB numera ägs av Weibullsholm och att ett nära samarbete på växtförädlingens område sker dessa företag emellan. Jag anser detta vara helt riktigt. Dessutom kan det tilläggas att Weibullsholm erhåller rätt betydande inkomster genom växtförädlingsavgifter.

Då alltså inga nya synpunkter har framkommit som motiverar ett ändrat ställningstagande från i fjol, ber jag att med dessa ord få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med därunder framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Skärman* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 29, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Ang. bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Skårman* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunns vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 45.

Punkterna 30—32

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 33***Ang. bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 326, av herrar *Brundin* och *Hübinette*, samt II: 356, av fru *Sundberg m. fl.*, såvitt nu vore i fråga,

dels ock de likalydande motionerna I: 948, av herr *Åkerlund*, samt II: 1106, av herrar *Åkerlind* och *Oskarson*.

I motionerna I: 326 och II: 356 hade, såvitt nu vore i fråga, anhållits, att riksdagen måtte som sin mening uttala, att anslaget för Ersättningar vid bildande av naturreservat endast i undantagsfall borde användas för bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

1. lämna motionerna I: 326 och II: 356 utan åtgärd, såvitt desamma avsåge bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden,

2. a. lämna motionerna I: 948 och II: 1106 utan åtgärd, såvitt däri yrkats på utredning rörande behovet av naturvårdsområden m. m.,

b. lämna motionerna I: 948 och II: 1106 i övrigt utan åtgärd,

3. till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Hermansson* (cp), *Svennungsson* (m), *Ingvar Andersson* (m), *Hansson* i Skegrie (cp), *Eliasson* i Moholm (m) och *Persson* i Heden (cp), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss angiven del bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under 1 hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 326 och II: 356, såvitt nu vore i fråga, som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna anført beträffande bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden.

Herr ANDERSSON, INGVAR, (m):

Herr talman! Trovärdiga prognoser visar att vi i vårt land under de närmaste 20 åren kommer att behöva 1,5 å 2 miljoner hektar för olika slag av rekreations- och fritidsaktiviteter. Åkermark i produktion beräknas omfatta 3 miljoner hektar, varav en icke oväsentlig del är dömd till nedläggning.

Kostnaden för röjningsarbeten på redan igenvuxen mark uppgår till 2 000 å 3 000 kronor per hektar. Detta visar att ovarsamhet kan komma att ådra samhället stora utgifter. Förhindrande av förbuskning på ett område är troligen det billigaste sättet för naturvården.

Vid punkten 33 ifrågasätter reservanterna om en koncentration på för-

Ang. bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden

värv av naturvårdsområden innebär det mest effektiva sättet att använda för landskapsvården disponibla resurser. Överenskommelser med enskilda markägare skulle skapa ett större utbud av olika områden och större differentiering av olika landskapsmiljöer.

Departementschefens förslag innebär vidare att enskilda markägares möjligheter att erhålla ersättning för upplåtande av mark för fritidsändamål kraftigt beskärs.

Förevarande anslag bör endast i undantagsfall användas för bidrag till kommuner för förvärv av naturvårdsområden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till den vid punkten 33 fogade reservationen.

Herr MAGNUSSON (s):

Herr talman! Utskottets majoritet hävdar i sin skrivning en helt annan uppfattning än den som reservanterna har framfört.

Erfarenheterna har visat att möjligheten att ge markägare ersättning för skada och intrång på grund av tillämpningen av naturvårdslagen har skapat rätt många konflikter. Markägarna anser sig icke få en ersättning som motsvarar de olägenheter som intrånget förorsakar. Allt som oftast förekommer starka protester mot länsstyrelsernas fridlysningar.

Den rätta vägen måste vara att samhället, vare sig det är en kommun eller en stiftelse, förvärvar marken och på det sättet tillgodoser allmänhetens behov av rekreationsområden och sådana områden som ur annan synpunkt bör skyddas.

Departementschefen har i statsverkspropositionen förordat att den huvudsakliga delen av förevarande anslag på 9 miljoner kronor skall användas för att stödja kommuner och stiftelser vid förvärv av markområden. Jag tror att detta är den väg som är framkomligast och den väg som i största möjliga utsträckning är ägnad att undvika kon-

fliktsituationer mellan markägare och intressenter för fritidsområden och skyddsområden.

Jag ber med detta att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. 1 samt därefter särskilt rörande utskottets hemställan i övrigt.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de avseende mom. 1 framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Andersson, Ingvar*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 33 mom. 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Andersson, Ingvar*, begärde rösträkning, verkställdes

Ang. bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, m. m.

nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 70;

Nej — 33.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Sedermera bifölls på gjord proposition vad utskottet i övrigt hemställt i denna punkt.

Punkterna 34—36

Vad utskottets hemställt bifölls.

*Punkten 37***Ang. bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, m. m.**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 171, av herr *Hübinette m. fl.*, och II: 195, av herr *Hedin m. fl.*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta, att statsbidrag enligt de grunder som föreslagits för vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin jämväl skulle kunna utgå till jordbruksföretag,

dels de likalydande motionerna I: 260, av herrar *Skagerlund* och *Axelsson*, samt II: 291, av herr *Eriksson* i Arvika *m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta, att statsbidrag enligt de grunder som tillämpades för vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin jämväl skulle kunna utgå till jordbruksföretag,

dels ock de likalydande motionerna I: 430, av herr *Svanström m. fl.*, och II: 468, av herr *Jonasson m. fl.*, vari anhallits, att riksdagen måtte a) medgiva, att statsbidrag finge utgå till vatten- och luftvårdande åtgärder inom jordbruket och trädgårdsnäringen enligt samma

grunder som enligt 1969 års riksdagsbeslut gällde för industrin; samt b) till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, jordbruket och trädgårdsnäringen för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

1. lämna utan åtgärd motionerna I: 171 och II: 195, I: 260 och II: 291 samt I: 430 och II: 468, sistnämnda motioner såvitt nu vore i fråga, angående utvidgning av området för nu ifrågavarande statliga stöd till att även omfatta jordbruksföretag m. m.,

2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 430 och II: 468, såvitt i övrigt vore i fråga, till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Skårman (fp)*, *Hermansson (cp)*, *Skagerlund (fp)*, *Svenungsson (m)*, *Ingvar Andersson (m)*, *Hansson i Skegrie (cp)*, *Eliasson i Moholm (m)*, *Persson i Heden (cp)* och *Nilsson i Lönsboda (fp)*, vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med bifall till motionerna I: 171 och II: 195, I: 260 och II: 291 samt I: 430 och II: 468, sistnämnda motioner såvitt nu vore i fråga, som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad reservanterna förordat angående utvidgning av området för nu ifrågavarande statliga stöd till att även omfatta jordbruksföretag m. m.,

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 430 och II: 468, såvitt i övrigt vore i fråga, till Bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, jord-

Ang. bidrag till vatten- och luftvårdande åtgärder inom industrin, m. m.

bruket och trädgårdsnäringen för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor.

Herr SKAGERLUND (fp):

Herr talman! Budgetåret 1969/70 infördes ett anslag om 50 miljoner kronor att användas till luft- och vattenvård inom industrin. Det skall utgå efter bestämmelser som återfinns i kungörelse i Svensk författningssamling nr 356: 1969. Avsikten är att bidrag i första hand skall gå ut under en femårsperiod och att stödåtgärderna skall få stimulerande effekt på investeringar för vatten- och luftvård. Enligt uppgift från naturvårdsverket kommer under innevarande budgetår att beviljas 4,3 miljoner kronor i bidrag, och ansökningar ligger inne om 22 miljoner kronor. Antalet ansökningar ökar också.

Dessa siffror tyder på att det i varje fall för närvarande finns ett visst utrymme för fler näringar att få del av detta anslag. Redan föregående år uppmärksammades att jordbruket ställts utanför, och i motioner och reservation påtalades detta. Utskottets talesman sade då bl. a.:

”Det som motionärerna och reservanterna här vidare har anfört, att jordbruket kommer i en sämre ställning än industrin, får bedömas i ett annat sammanhang. Om så småningom även jordbrukets nedsmutsning av vatten i sjöar och vattendrag förorsakar så stor samhällelig skada att staten bör ingripa och lämna stöd är detta en angelägen uppgift. Jag vill uttrycka den förhoppningen att även jordbruket skall ges tillfälle till ordentligt stöd.”

Jag har uppfattat detta uttalande som ett löfte för framtiden. Vad som sedan hänt är att miljöskyddslagen kommit till och att hälsovårdsnämnderna inventerat och kartlagt hur det förhåller sig med bl. a. vattenvården vid alla jordbruk. Alla vet att det föreligger brister och att det finns problem vid animalieproduktionen och i trädgårdsnäringen.

I tre motionspar har påtalats det otillfredsställande i att jordbruket ställs utanför denna bidragsform. Jordbrukets förädlingsindustrier får del av anslaget — och det är vi givetvis tack samma för — men med litet god vilja borde det vara möjligt att omarbeta bestämmelserna så att även bestående jordbruks- och trädgårdsföretag kan ges tillfälle att söka bidrag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen vid denna punkt.

Herr MAGNUSSON (s):

Herr talman! Eftersom jag vid förra årets riksdag var utskottets talesman i detta ärende var det också jag som sade de ord som citerades av herr Skagerlund. Jag står fast vid vad jag sade och vill även i år framhålla att om jordbruket verkligen förorsakar skadliga utsläpp i luft och vatten, så bör det omprövas huruvida inte också jordbruket skall komma i fråga. Nu är jordbruket inte helt ställt utanför. Det finns ju möjligheter att för nyuppförande eller tillbyggnad av ekonomibyggnaderna vid jordbruket erhålla statligt stöd i form av kreditgarantier. Sker byggnationen i samband med rationalisering av jordbruket bör bidrag också utgå.

Att industrin icke har utnyttjat de 50 miljoner kronor som har anslagits är att beklaga. Men man kan inte ta detta som intäkt för att allting är bra på detta område. Vi vet samtliga att så ingalunda är fallet. Fortfarande kvarstår många föreningar från industrierna. Men även om industrin får bidrag av staten blir det ju rätt stora kostnader, och därför vidtas inte åtgärder i den utsträckning som skulle vara önskvärt. Jag tror i varje fall att industrin förorsakar betydligt svårare utsläpp än jordbruket i luft och vatten. Klagomålen mot jordbrukets förening har inte varit så många att de föranleder några särskilda åtgärder från statsmakternas sida.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Skagerlund* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 37, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Skagerlund* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 58;

Nej — 46.

Punkterna 38—41

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 42

Lades till handlingarna.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande jordbruksutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1970/71 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Punkterna 1—5

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 6**Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att a) besluta om inrättande av en jordbruksnämndens delfond under fonden för beredskapslagring, b) till Lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 155 000 000 kronor, c) bemyndiga Kungl. Maj:t att från Fonden för förslag till statsverket av anlagen Lagring av jordbruksprodukter, Ytterligare lagring av jordbruksprodukter och Särskild lagring av livsmedel till Fonden för beredskapslagring: jordbruksnämndens delfond överföra 116 200 000 kronor, d) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 000 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 169, av herr *Eskilsson m. fl.*, och II: 198, av herr *Petersson* i Gäddvik *m. fl.*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta bemyndiga Kungl. Maj:t att vid behov disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 000 000 kronor,

dels ock de likalydande motionerna I: 927, av herr *Kristiansson, Axel*, och II: 1083, av herr *Hansson* i Skegrie, vari anhållits, att riksdagen måtte be-

Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål

sluta, att de 50 miljoner kronor, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle införas under d) som rörlig kredit i riksgäldskontoret att disponeras vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap, i stället skulle anvisas under b) som investeringsanslag, innebärande att investeringsanslaget till Lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål för budgetåret 1970/71 skulle uppföras med 205 000 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte

1. besluta om inrättande av en jordbruksnämndens delfond under fonden för beredskapslagring,

2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 927 och II: 1083, såvitt nu vore i fråga, till Lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 155 000 000 kronor,

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att från Fonden för förslag till statsverket av anslagen Lagring av jordbruksprodukter och Särskild lagring av livsmedel till Fonden för beredskapslagring: jordbruksnämndens delfond överföra 116 200 000 kronor,

4. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 169 och II: 198 samt I: 927 och II: 1083, sistnämnda motioner såvitt i övrigt vore i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 000 000 kronor.

Reservationer hade anförts

1 a. av herrar *Hermansson* (cp), *Svennungsson* (m), *Ingvar Andersson* (m), *Hansson* i Skegrie (cp), *Eliasson* i Mohlm (m) och *Persson* i Heden (cp), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss angiven del bort hava den lydelse,

reservationen visade, samt att utskottet bort under 2 och 4 hemställa, att riksdagen måtte

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 927 och II: 1083, såvitt nu vore i fråga, till Lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål för budgetåret 1970/71 anvisa ett investeringsanslag av 205 000 000 kronor,

4. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 169 och II: 198 ävensom med bifall till motionerna I: 927 och II: 1083, sistnämnda motioner såvitt nu vore i fråga, som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad reservanternas anförda beträffande dispositionen av en rörlig kredit i riksgäldskontoret för beredskapslagring m. m.;

1 b. av herrar *Skärman* (fp), *Skagerlund* (fp) och *Berndtsson* (fp), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits;

2. av herrar *Skärman* (fp), *Skagerlund* (fp) och *Berndtsson* (fp), vilka — vid bifall till reservationen 1 b — ansett, att utskottet bort under en ny punkt 5 hemställa, att riksdagen måtte som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad reservanternas anförda beträffande den långsiktiga utbyggnaden av livsmedelsberedskapen.

Herr HERMANSSON (cp):

Herr talman! Riksdagsbeslutet 1967 om en 80-procentig självförsörjningsgrad skedde under förutsättning av en ökad beredskapslagring av produktionsmedel och livsmedel. Undersökningar 1968, gjorda av jordbruksnämnden, har visat att beredskapsmålsättningen inte uppnåtts. Redan nu vid en självförsörjningsgrad av cirka 90 procent är beredskapen inte tillfredsställande.

Vid 1969 års riksdag ville man avvakta de kompletterande utredningar som då pågick. Dessa utredningar har nu tagit form av en långsiktig plan för beredskapslagring så att man vid 1970-talets mitt skall vara framme vid en lag-

Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål

ringskapacitet på omkring en miljard kronor, en plan som har godtagits av i stort sett alla remissinstanser.

För ett första steg i denna långsiktiga uppbyggnad begärde jordbruksnämnden i sina petita inför budgetåret 1970/71 en ökning av beredskapslagren med omkring 50 miljoner kronor. Dessa pengar skulle användas för ökad lagring av animaliska livsmedel, socker och torrjäst samt för att öka beredskapslagren av oljekraftfoder och animaliskt proteinfoder.

I årets statsverksproposition har departementschefen inte varit beredd att föreslå en utökad lagring vad gäller den långsiktiga lagerutbyggnaden. För förstärkning av försörjningsberedskapen förordas i jordbrukshuvudtiteln endast att regeringen skall bemyndigas att vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om högst 50 miljoner kronor för beredskapslagring m. m.

Jordbruksnämndens utredningar har visat att vår livsmedelsberedskap är otillfredsställande. Utredningarna har genomgående tillstyrkts av remissmyndigheterna. Den behandling som frågan om livsmedelsberedskapen fått i årets jordbrukshuvudtitel kan inte sägas vara i god överensstämmelse med 1967 års jordbruksbeslut. Det militära försvaret kostar nu drygt 5,5 miljarder kronor. Det är betydande belopp. Men de har inte sitt värde för vårt land, om vi inte samtidigt är beredda att klara en acceptabel livsmedelsberedskap.

Enligt reservanternas mening har jordbruksnämndens utredningar klart utvisat att en väsentlig förstärkning av livsmedelsberedskapen bör genomföras så snart som möjligt. Reservanterna delar härvidlag den i motionerna I: 927 och II: 1083 uttryckta uppfattningen att detta lämpligen bör medföra att det belopp av 50 miljoner kronor som enligt departementschefens förslag skulle disponeras i form av rörlig kredit i

stället anvisas som förstärkning av nu förevarande investeringsanslag.

Jag ber, herr talman, med dessa ord att få yrka bifall till reservation 1 a.

Herr SKÅRMAN (fp):

Herr talman! I sak kan jag helt vara överens med herr Hermansson och finna att de upplysningar han här har lämnat är helt i överensstämmelse med vad vi kunnat konstatera under utskottsbehandlingen. Eftersom vi där ändå har kommit till en annan slutsats vid bedömningen ber jag att få rekapitulera något av vad herr Hermansson har framfört.

Redan vid föregående års budgetbehandling kunde jordbruksutskottet godta Kungl. Maj:ts då framlagda förslag om en förhållandevis begränsad medelsanvisning för beredskapslagring på livsmedelsområdet. Såsom framhållits i både reservation 1 a och reservation 1 b var bakgrunden därtill att statens jordbruksnämnd väntades lägga fram ett definitivt förslag till lagring av mer långsiktig natur i samband med anslagsäskandet för budgetåret 1970/71 som vi nu behandlar. Vi ville därför vänta med avgörandet.

Denna utredning har verkställts, och folkpartiet har funnit sig böra godta nämndens förslag till omDispositionering av fonderna för inrättandet av en jordbruksnämndens delfond under fonden för beredskapslagring. Jordbruksnämnden har emellertid funnit beredskapslagringen vara klart underdimensionerad och ansett en medelsökning med närmare 50 miljoner kronor erforderlig för att finansiera ett första steg i den mera långsiktiga lageruppbyggnad som herr Hermansson tidigare har talat om. Denna medelsökning har departementschefen emellertid icke varit beredd att föreslå utan sökt tillgodose jordbruksnämndens klart dokumenterade krav på så sätt, att Kungl. Maj:t föreslås bemyndigas att vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt

Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål

för rikets försvarsberedskap disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 miljoner kronor.

Vid sin prövning av statsverkspropositionen har folkpartiet observerat denna mycket diskutabla lösning men funnit att årets budget inte kunde ge utrymme för en ökning av investeringsanslaget på det sätt jordbruksnämnden föreslagit med hela 50 miljoner kronor.

Den föredragning som av företrädare för jordbruksnämnden gjordes inför jordbruksutskottet visade emellertid att läget var betydligt allvarligare än vad som kunde utläsas av statsverkspropositionen och icke kunde anses stå i god överensstämmelse med de av 1967 års riksdag godtagna riktlinjerna för den fortsatta jordbrukspolitiken. När krig eller krigsfara inträtt är det även väl sent att tänka på att öka beredskapen.

Av denna anledning och då budgeten inte gav utrymme för en ökning av denna storleksordning har vi för året ansett oss nödsakade att acceptera departementschefens förslag, dock under den uttryckliga förutsättningen att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag inkommer med förslag till en långsiktig uppbyggnad av livsmedelsberedskapen, varvid medelsanvisningen för ändamålet bör uppräknas att gälla för en från fem till fyra år förkortad uppbyggnadsperiod. Vår försvarsberedskap och folkets försörjning under en avspärrningstid är ju baserad på att beredskapsplanen genomförs och inte bara blir en plan på papperet.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till reservationerna 1 b och 2.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! I motionerna I: 169 och II: 198 yrkas en friare skrivning jämfört med departementschefens när det gäller den rörliga krediten på föreslagna 50 miljoner kronor. Formuleringen i statsverkspropositionen på denna

punkt, att Kungl. Maj:t vid krig, krigsfara eller andra omständigheter av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap skulle bemyndigas disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 50 miljoner kronor, innebär en hårfin skillnad jämfört med motionärernas formulering — mycket mindre än vad den egentligen kan förefalla. Både i motionen och i statsverkspropositionen anser man att det är regeringen som skall bedöma vad som är av synnerlig vikt, och ett bemyndigande av här aktuellt slag ökar bevakningen av den internationella utvecklingen i fråga om varor som är av betydelse för försörjningen.

Chefen för finansdepartementet anmäler under detta avsnitt att en budgetomläggning kommer att göras beträffande finansieringen av den beredskapslagring som handhas av statens jordbruksnämnd, överstyrelsen för ekonomisk beredskap och Svensk spannmålshandel. Det betyder att beredskapslagringen kommer att finansieras från en nyinrättad fond, och under denna nya fond kommer en särskild delfond att handhas av jordbruksnämnden och Svensk spannmålshandel. Till denna delfond har Kungl. Maj:t anvisat ett investeringsanslag på 155 miljoner kronor.

I ett annat motionspar, I: 927 och II: 1083, yrkas att de 50 miljoner kronor som Kungl. Maj:t begär bemyndigade att under vissa angivna förhållanden få förstärka försvarsberedskapen med i stället måtte inbakas under jordbruksnämndens delfond. I motionerna föreslås alltså att till denna delfond anslås 205 miljoner kronor i stället för 155 miljoner kronor enligt Kungl. Maj:ts förslag. Själva grundtanken i motionerna är ungefär densamma som i det första motionspar jag nämnde och behöver kanske inte närmare presenteras.

Utskottet anser för sin del att det bemyndigande som begärs i propositionen ger Kungl. Maj:t tillräcklig handlings-

Ang. lagring av jordbruksprodukter för beredskapsändamål

frihet och finner i likhet med Kungl. Maj:t att en rörlig kredit kan vara att föredra framför en direkt medelsanvisning. Utöver detta kan anföras att jordbruksministern också har beräknat medel för extra arbetskraft som kan erfordras på grund av att jordbruksnämnden övertagit ansvaret för den centrala planläggningen av jordbrukets arbetsblocksorganisation.

Vad föregående talare anförde om att vi skulle ha en dålig livsmedelsberedskap vill jag inte närmare ge mig in på. Jag tycker nämligen att vi bör ha fullt förtroende för de myndigheter som handhar denna beredskap och jag anser det litet felaktigt av oss att försöka inge folk den föreställningen att vi skulle ha dålig livsmedelsberedskap.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. 1, därefter särskilt rörande mom. 2 och 4 samt vidare särskilt avseende mom. 3. Därpå komme, fortsatte herr talmannen, propositioner att framställas särskilt vidkommande motiveringen i viss del samt, om så erfordrades, särskilt i vad anginge reservationen 2.

På gjord proposition bifölls utskottets hemställan i mom. 1.

Sedermera gjorde herr talmannen enligt de beträffande mom. 2 och 4 förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hermansson m. fl. vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hermansson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 3 punkten 6 mom. 2 och 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hermansson m. fl. vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hermansson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 69;

Nej — 32.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Härefter bifölls på gjord proposition utskottets hemställan i mom. 3.

Vidkommande utskottets motivering från och med det stycke å s. 4 i det tryckta utlåtandet, som började med orden "Utskottet anser", anförde nu herr talmannen, hade yrkats dels att densamma skulle godkännas, dels ock att kammaren skulle godkänna den motivering, som förordats i den av herr Skärman m. fl. vid punkten avgivna, med 1 b betecknade reservationen.

Därpå gjordes propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarades propositionen på godkännande av utskottets motivering i denna del oförändrad vara med övervägande ja besvarad.

Om rätt att avlämna självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet

Punkten 7

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 8

Lades till handlingarna.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående Främjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1970/71 jämte motioner; samt

nr 12, i anledning av motioner om ett avlösningssystem vid sjukdom och semester för jordbrukare.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 28, med anledning av motioner angående beskattningen av idrottsföreningar och andra ideella organisationer; samt

nr 29, med anledning av motioner om avdrag vid inkomstbeskattningen för s. k. garantiskuld.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Om rätt att avlämna självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 30, med anledning av motioner om rätt att avlämna självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet.

I de likalydande motionerna I: 497, av herr *Schött*, och II: 570, av herr *Thylén*, hade anhållits, att riksdagen måtte antaga i motionerna infört förslag till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623), vilket förslag

avsåge, att den skattskyldige skulle ha möjlighet att avlämna sin självdeklaration till valfri länsstyrelse eller lokal skattemyndighet, oavsett i vilket län taxeringen skulle äga rum.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt att riksdagen måtte avslå motionerna I: 497 och II: 570.

Herr *SCHÖTT* (m):

Herr talman! I betänkandet om skattebrotten — SOU 1969: 42 — föreslås bl. a. att den som avlämnar sin deklara- tion för sent skall påföras särskilt skat- tetillägg.

Skulle detta bli beslutat kan det komma att innebära, att den som inlämnar deklara- tionen till fel myndighet kommer att drabbas av sådan avgift. Detta har förefallit i varje fall Föreningen Sveriges fögderichefer otillfredsställande. Föreningen har därför i sitt remiss- yttrande anført bl. a. följande: "Med hänsyn till nuvarande rörliga befolk- ningsläge vill föreningen i de skattskyldigas intresse föreslå, att självdeklara- tion får avlämnas till vilken länsstyrel- se eller lokal skattemyndighet som helst."

Då jag ansett att en sådan förbättrad service åt de skattskyldiga bör komma till stånd snarast möjligt, har jag motionerat om en lagändring redan nu.

Herr talman! Vi upplever nu det för många något anmärkningsvärda, att ett förslag till förmån för de skattskyldiga framföres och stödes helt av den orga- nisation, som företräder de lokala skat- temyndigheterna, men att förslaget av- styrkes av bevillningsutskottet med hän- syn till det merarbete, som skulle drab- ba dessa myndigheter.

För min del finner jag bevillnings- utskottets ställningstagande förvånans- värt. Såvitt jag förstår, är det bara en tidsfråga när en lagändring i enlighet med motionen kommer att genomföras.

Jag har inget yrkande, men jag har

inte kunnat underlåta att här deklarerar denna min mening.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtanden:

nr 15, i anledning av motioner om förkortning av väntetiden vid rättspsykiatrisk undersökning;

nr 21, i anledning av motion om offentligt biträde åt part i ärenden rörande administrativt frihetsberövande; samt

nr 22, i anledning av motioner angående handläggningen av lagsökning och betalningsföreläggande.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sjöarbets-tidslag, jämte motioner i ämnet;

nr 18, i anledning av motioner om lagstadgad skyldighet för företag att varsla om driftsinskränkning eller företagsnedläggning;

nr 20, i anledning av motioner om försöksverksamhet med vård i hemmet av ungdomsvårdsskoleelev; och

nr 21, i anledning av motioner om rätt för kommun att föra talan mot föräldrar om återvinning av ekonomiskt bidrag till barn.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtande nr 23, i anledning av motioner om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon.

Tredje lagutskottet hade behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 325 i första kammaren av herrar *Tistad* och *Ernulf* samt nr 351 i andra kammaren av herr *Löfgren*.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om sådan ändring i vägtrafikförordningen, att tulltjänsteman erhöle befogenhet att utfärda provisoriskt körförbud för från utlandet inkommande fordon i enlighet med vad som angivits i motionerna.

Utskottet hade i det nu förevarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionerna I: 325 och II: 351 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Ernulf* (fp) och *Sellgren* (fp), vilka ansett, att utskottet bort på anförda skäl hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 325 och II: 351 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i vägtrafikförordningen, att tulltjänsteman finge befogenhet att utfärda provisoriskt körförbud för från utlandet inkommande fordon i enlighet med vad som angivits i motionerna.

Herr TISTAD (fp):

Herr talman! I min egenskap av motionär ber jag att få ta kammarens uppmärksamhet i anspråk vid behandlingen av detta ärende.

Första gången riksdagen behandlade frågan om särskild trafik kontroll av motorfordon som inkommer från utlandet var år 1967. I en motion framhöll då mina medmotionärer och jag att tullen, när den från tullsynpunkt kontrollerar lastbilar som kommer in

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon från utlandet, utan nämnvärt merarbete — stickprovsmässigt eller där särskild anledning föreligger — också skulle kunna utföra kontroll på efterlevnaden av de bestämmelser om maximi-last, axeltryck, boggietryck och lastens anordnande som finns i vägtrafikförordningen. I motionen begärde vi en utredning av om man skulle kunna uppdraga en sådan begränsad trafik-kontroll åt tullen och ge tullpersonalen de befogenheter som den behövde för att utföra kontrollen.

Motionen remitterades till rikspolisstyrelsen och generaltullstyrelsen. Rikspolisstyrelsen avstyrkte bestämt, men generaltullstyrelsen ställde sig i stort sett positiv till motionens syfte.

Tredje lagutskottet ansåg i likhet med rikspolisstyrelsen att man inte borde överlämna någon del av trafikkontrollen åt tullen. Däremot var det enligt utskottets uppfattning önskvärt, att man väl tillvaratog de möjligheter som kunde finnas att förbättra och rationalisera trafikkontrollen genom samarbete mellan polisen och tullverkets personal. Detta borde ske, ansåg utskottet, genom att tullpersonalen antecknade och delgav polisen data rörande fordon och totalvikter och tillkallade polis vid flagranta överträdelser av bestämmelserna. Utskottet ansåg sig kunna förutsätta, att de berörda myndigheterna, d. v. s. polisen och tullen, utan särskild utredning eller framställning skulle ta de initiativ som erfordrades för att lösa de praktiska samarbetsfrågorna. Utskottet avstyrkte därför motionerna och riksdagen följde utskottet.

Men det finns som bekant en viss sorts kvarnar som mal långsamt, och ingenting hände i fråga om samarbetet på området mellan polisen och tullen. Motionärerna ansåg sig därför ha anledning att återkomma 1968 och 1969. I sitt utlåtande över motionerna till 1969 års riksdag konstaterade utskottet, att de uttalanden som utskottet tidigare gjort om samarbete inte lett till några initiativ från vare sig polisen eller tul-

len, och utskottet underströk på nytt vikten av att ett samarbete kommer till stånd i den utsträckning som är praktiskt möjlig och lämplig.

I år har herr Ernulf och jag i denna kammare och herr Löfgren i medkammaren i likalydande motioner i båda kamrarna tagit upp frågan från en annan utgångspunkt, nämligen den som utskottet självt har angett och som innebär, att frågan bör lösas genom samarbete mellan polisen och tullen. Det förefaller som om utskottet inte hade observerat skillnaden. I utskottets recit anges nämligen att de tidigare motionerna i ämnet har i allt väsentligt samma innehåll som de motioner vi nu behandlar. I själva verket har årets motioner — även om de berör samma ämne som de tidigare motionerna — helt annat innehåll och utmynnar, vilket framför allt är viktigt, i ett helt annat yrkande än de tidigare motionerna.

Tredje lagutskottet bekräftar i utlåtandet sin tidigare inställning, som innebär att ansvaret för fordonskontrollen skall åvila polisen och kontrollen ske i polisens regi, men att tullen på gränsorterna bör samarbeta med polisen bl. a. genom att tulltjänstemännen tillkallar polis, när de i samband med tullkontroll, som de har att utföra, konstaterar flagranta överträdelser av trafiksäkerhetsföreskrifterna.

Motionärerna accepterar alltså den utgångspunkten. I motionerna säger vi emellertid, att om det skall vara någon mening med ett samarbete av det slag som utskottet har rekommenderat, måste tullen få befogenhet att hålla kvar fordonet tills polisen hinner komma till platsen. Därför begär vi att tulltjänstemännen skall få rätt att utfärda provisoriskt körförbud i väntan på att tillkallad polis skall infinna sig.

Låt mig illustrera detta med ett exempel. Det kommer en lastbil från Norge till gränsstationen i Svinesund en natt. I Svinesund förtullar föraren sin last. Han är försedd med vederbörliga papper och ingenting finns att anmär-

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon

ka från tullsynpunkt. Men de tullhandlingar som föraren har företett visar att bilen har 50 procent för tung last. Tulltjänstemannen skall nu, som tredje lagutskottet tänker sig saken, tillkalla polis. Jag tror mig emellertid veta, att det nattetid inte finns alltför gott om polis, som är i tjänstgöring i norra Bohuslän och kan ingripa i sådana här fall. Det har sagts mig att det i regel inte finns mer än en polisbil med besättning i hela området norr om Uddevalla. Den bilen kanske befinner sig 10—15 mil från Svinesund, när den blir tillkallad. Det kan alltså dröja en bra stund, innan polisen kommer. Tulltjänstemannen kan be föraren av den överlastade bilen att vänta ett par timmar, men om föraren inte frivilligt går med på det, har tulltjänstemannen inte någon befogenhet att ålägga honom att stanna. Föraren kan lugnt starta sitt fordon och ge sig ut på sin trafikfarliga färd. Polisen får försöka hinna upp honom eller genskjuta honom någonsans på vägen och där, i nattmörkret vid vägkanten, utföra sin vägning av bilen i stället för på den upplysta tullstationen med helt andra och bättre vägningsredskap till förfogande. Kanske får polisen inte tag i bilen, utan den hinner fram till sin bestämmelseort. Kanske hinner den till och med lossa sin övertunga last, innan polisen kommer fram. I värsta fall kanske inte polisen får tag på den överlastade bilen, innan den har vållat en trafikolycka med måhända mycket svåra följder.

Jag har, herr talman, svårt att förstå att tredje lagutskottets majoritet, som dock tidigare så klart uttalat sig om önskvärdheten av att få till stånd ett samarbete på detta område, helt blundar för hur nödvändigt det är att skapa elementära förutsättningar för att ett samarbete av detta slag över huvud taget skall få någon mening. Kanske har utskottet lagt alltför stor vikt vid en händelse som inträffade tidigare i år. Den 26 januari, tre dagar efter det motionerna inlämnats, utfärdade gene-

raltullstyrelsen under hänvisning till tredje lagutskottets utlåtande vid 1969 års riksdag föreskrifter i ämnet som jag tillåter mig att återge i oavkortat skick — de är nämligen helt korta:

"1. Upptäckes i samband med tullkontrollen eller föreligger eljest anledning misstänka, att från utlandet inkommande fordon har för tung last, för högt axeltryck eller är felaktigt eller olämpligt lastat eller att annan omständighet av betydelse för trafiksäkerheten inte beaktats, skall förhållandet omedelbart anmälas till närmaste polismyndighet.

2. Där så icke redan skett skall kontakt upptas med vederbörande lokala polismyndighet för överenskommelse om erforderliga praktiska detaljer i detta samarbete."

Utskottet säger sig också ha erfarenhet att rikspolisstyrelsen kommer att utge anvisningar om samarbetet mellan de lokala polis- och tullmyndigheterna samt att frågan om trafikkontrollen kommer att behandlas i dessa anvisningar. Och så uttalar utskottet till sist sin tillfredsställelse med de initiativ som sent omsider tagits av de ansvariga myndigheterna: "Enligt utskottets mening torde härigenom problemet med övervakning och kontroll av från utlandet inkommande fordon kunna få en praktisk och lämplig lösning."

Vilken lösning är det som utskottet syftar på? Såvitt jag kan finna, har tullstyrelsen med sina kortfattade föreskrifter endast spelat över bollen till de lokala tullmyndigheterna utan ett ord till vägledning hur problem av den art som jag angav i mitt exempel skall lösas. Den enda rekommendation som de lokala tullmyndigheterna fått är att de skall komma överens med de lokala polismyndigheterna om erforderliga praktiska detaljer.

Men rikspolisstyrelsen kommer ju med anvisningar, enligt vad utskottet uppger. Jag talade i går med den tjänsteman i generaltullstyrelsen som på tullsidan närmast håller i samarbetet

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon tull—polis. Enligt honom ligger rikspolisstyrelsens anvisningar klara att skicka ut, men de innehåller ingenting om samarbete på detta speciella område. Svårigheterna att skapa ett meningsfullt samarbete är lika stora och de praktiska samarbetsproblemen lika olösta efter det att generaltullstyrelsen utfärdat sina föreskrifter. Det enda som har hänt är att tullstyrelsen delegerat uppgiften att lösa dem till en lägre nivå inom tullverket.

Eftersom det här gäller polisens ansvarsområde, bör det vara rikspolisstyrelsen som i första hand har intresse av att ett effektivt samarbete kommer till stånd och därför bör prestera en lösning av de praktiska samarbetsfrågorna. Men på den sidan har man tydligen inte så bråttom.

Det skulle vara intressant att höra hur tredje lagutskottets majoritet ser på det problem som inryms i mitt exempel om bilen i Svinesund. Hur kan man lösa det på annat sätt än att tulltjänstemännen i Svinesund och på andra gränsorter får rätt att hålla kvar en trafikfarlig bil tills polisen hinner komma till platsen?

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den vid utskottsutlåtandet fogade reservationen.

Häri instämde herr *Schött* (m).

Herr *ERNULF* (fp):

Herr talman! Jag kan i allt väsentligt instämma i vad herr Tistad har yttrat, men jag vill tillägga att vi i utskottet diskuterade skillnaden mellan de motioner som nu föreligger och tidigare motioner i samma ämne, även om den inte tillräckligt klart framgår av reciten.

För mig är det också obegripligt att utskottsmajoriteten inte har velat ge tullen möjlighet att på ett effektivt sätt samarbeta med polisen, när tullen nu är villig att hjälpa polisen i det här avseendet. Jag ställde i utskottet frågan, om det verkligen skall behövas att

det inträffar en upprörande trafikolycka till följd av att en bil med trafikfarlig överlast ger sig ut på vägarna, innan man från utskottsmajoritetens sida vill inse att tullen måste få möjlighet att förhindra sådana risker.

Minimikravet för att ett samarbete skall bli effektivt är enligt reservanternas mening — i enlighet med motionärernas uppfattning — att tullmannen får befogenhet att meddela provisoriskt körförbud, vilket naturligtvis bör följas av en omedelbar underrättelse till närmaste polismyndighet eller polisman.

Av den anledningen, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Herr *KRISTIANSSON, SVANTE*, (s):

Herr talman! Såsom det redan har erinrats om väcktes liknande motioner vid 1967 års riksdag. Före utskottsbehandlingen av motionerna hade remissutlåtanden avgivits av rikspolisstyrelsen och generaltullstyrelsen. Rikspolisstyrelsen avstyrkte bestämt motionerna, medan generaltullstyrelsen icke hade något att erinra mot att en utredning kom till stånd. Således är det inte riktigt när herr Tistad gör gällande att generaltullstyrelsen hade en positiv inställning till motionsyrkandena. Det hade väl först ett yttrande av generaltullstyrelsen över den ifrågasatta utredningen kunnat ge besked om.

Utskottet instämde i rikspolisstyrelsens uppfattning att det vore betänkligt att dela ansvaret för den aktuella fordonskontrollen mellan polisen och tullverket, då en sådan uppdelning kunde vara ägnad att skapa oklara ansvarsförhållanden. Samtidigt gjorde emellertid utskottet — såsom har påpekats — det uttalandet att det skulle vara värdefullt med ett samarbete mellan tullverket och polisen för att ernå en effektiv fordonskontroll, enligt motionernas syfte. Kamrarna biföll utskottets hemställan att motionerna icke skulle föranleda någon riksdagens åtgärd.

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon

Liknande motioner väcktes också vid 1968 och 1969 års riksdagar. Utskottet vidhöll den intagna ståndpunkten och avstyrkte motionerna men underströk ånyo vikten av att det av riksdagen tidigare förutsatta samarbetet mellan polisen och tullpersonalen skulle komma till stånd i den utsträckning som var praktiskt möjlig och lämplig.

Vid behandlingen av de nu aktuella motionerna har utskottet med tillfredsställelse konstaterat att initiativ tagits av berörda myndigheter för att genomföra det av utskottet i tidigare utlåtanden åsyftade samarbetet. Sålunda har generaltullstyrelsen i januari i år utfärdat föreskrifter för samarbete med polisen beträffande den återopade fordonskontrollen. Enligt vad utskottet erfarit kommer rikspolisstyrelsen inom den närmaste tiden att meddela anvisningar till de lokala polismyndigheterna om samarbete med tullverket.

Nu gör herr Tistad gällande att detta samarbete inte kan leda till något resultat. Nog tycker jag att det är litet väl tidigt att uttala sig här om. Det finns väl i varje fall anledning att avvakta resultatet av det nu inledda samarbetet innan man gör någon bedömning.

Enligt utskottets mening torde härigenom problemet med övervakning och kontroll av från utlandet inkommande fordon kunna få en praktisk lösning. Med hänsyn till att syftet med motionerna har uppnåtts är det förvånande att reservation ändå förekommer i anslutning till utlåtandet.

Herr talman! Jag ber att med det sagda få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr TISTAD (fp):

Herr talman! Till att börja med vill jag konstatera att herr Svante Kristiansson inte alls är intresserad av vad som händer i Svinesund, utan bara läser upp valda delar av utskottets utlåtande.

Herr Kristiansson menar att 1970 års motioner kan bemötas på samma sätt

som motionerna 1967, 1968 och 1969. Det är dock i år helt nya motioner med ett annat och mera begränsat yrkande än det som tidigare förekom.

Den remissbehandling som gjordes ägde rum 1967, och man faller fortfarande tillbaka på den fastän det nu gäller helt andra motioner än dem som förelåg 1967. Herr Kristiansson säger att generaltullstyrelsen vid det tillfället inte ställde sig positiv utan endast tillstyrkte en utredning. Jag sade i mitt anförande att generaltullstyrelsen ställde sig positiv till motionernas syfte och motionsyrkandet innebar just att saken skulle utredas. Generaltullstyrelsen ville även ha till stånd en utredning och alltså var styrelsen positiv till motionssyftet. Jag vet emellertid också att generaltullstyrelsen är positivt inställd till avsikten med motionerna, d. v. s. att få till stånd en mer effektiv trafik kontroll inom ett område där man vet att det förekommer mycket stora brister.

Det går inte att argumentera som utskottsmajoriteten gör — man hänvisar till vad som händer under de föregående åren — när det är ett nytt motionsyrkande, som utgår från att allt skall ordnas så som tredje lagutskottet och riksdagen sagt, d. v. s. att ett samarbete på frivillig bas mellan tullen och polisen skall komma till stånd. Vi vill genom de nya motionerna skapa förutsättningar för att ett sådant samarbete skall kunna bli något så när effektivt genom att tulltjänsteman skall få rätt att, i väntan på att polisen hinner ta ställning i frågan, utfärda provisoriskt körförbud för trafikfarliga fordon.

Jag skulle till sist vilja höra om inte herr Kristiansson ändå har någon kommentar att göra till exemplet från Svinesund. Jag tycker att det säger mer än mycket teoretiserande kring dessa problem.

Herr ERNULF (fp):

Herr talman! Herr Kristiansson uttryckte sin förvåning över att det före-

Om rätt för tullen att utfärda provisoriskt körförbud för inkommande fordon

låg en reservation eftersom, som han sade, syftet med motionerna hade uppnåtts och man nu hade kommit fram till en praktisk lösning. Orsaken till reservationen är ju att reservanterna inte anser att syftet med motionerna uppnåtts, eftersom yrkandet i desamma har avstyrkts. Dessutom kan vi inte finna att en praktisk lösning har kommit till stånd.

Om en bil med trafikfarlig överlast befinner sig vid en tullstation och tulltjänstemannens enda möjlighet är att ringa polisen och avvakta, kanske flera timmar innan polisen kommer till platsen, och tullmannen saknar möjlighet att hindra bilen att fara vidare, då kan vi reservanter inte finna att det är en praktisk lösning. Syftet med motionen var att man skulle åstadkomma en möjlighet för tullmannen att provisoriskt hindra att bilen körde sin väg, i avbidan på att polisen kunde komma till platsen. Det syftet vill inte utskottet tillgodose.

Herr talman! Från motionärernas och reservanternas synpunkt är det alltså all anledning att vidhålla yrkandet om bifall till reservationen.

Herr KRISTIANSSON, SVANTE, (s):

Herr talman! Det är en orimlig begäran att utskottet skall uttala sig om förhållandena i framtiden vid de lokala tullstationerna, sedan detta samarbete kommit till stånd.

Herr TISTAD (fp):

Herr talman! Min önskan var bara att ledamoten av första kammaren herr Svante Kristiansson med användande av det sunda förnuft, som en riksdagsman bör besitta, skulle uttala sig om det mycket enkla exempel som jag anförde.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen enligt därunder förekomna yrkanden gjorde pro-

positioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att ha va upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Ernulf* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad tredje lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 23, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Ernulf* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 78;

Nej — 24.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 21, i anledning av motioner om riksdagens medverkan vid planeringen av den framtida industrilokaliseringen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

**Om rätt för kommun att utan vederlag
överlåta viss sjukvårdsutrustning till
u-land**

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 22, i anledning av motioner om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land.

I detta utlåtande hade utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 178, av herr *Tistad*, samt II: 203, av herr *Andersson* i Örebro och herr *Enskog*, i vilka motioner yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om förslag till bestämmelser som möjliggjorde för kommunal sjukvårdshuvudman att utan vederlag överlåta övertalig sjukvårdsutrustning till utvecklingsland.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte avslå motionerna I: 178 och II: 203.

Herr **WIKSTRÖM** (fp):

Herr talman! Denna motion tycks mig vara angelägen. Utskottets utlåtande synes mig på en gång dunkelt och kallsinnigt.

Behovet av sådan sjukvårdsutrustning som i Sverige räknas som övertalig är i många utvecklingsländer mycket stort. Jag har själv haft tillfälle att konstatera hur man på missionssjukhus i Kongo-Brazzaville fortfarande saknar förlossningssängar — sådana som i Sverige skrotas ned därför att de inte längre anses tjänliga. Jag har hört berättas på andra sjukhus i Kongo-Kinshasa att man är glad över den förbandsmateriel som av olika skäl inte kan användas vid svenska sjukhus. Vidare har jag på något missionssjukhus i Indien sett sändningar från svenska apotek av medicin som inte längre kunnat säljas i Sverige därför att lagringstiden är begränsad, men som ändå bedömts kunna användas under ytterligare ett år eller så. Man har där tacksamt tagit emot medicinen därför att man annars inte har sådan.

Jag har sett hur man på missionssjukhus i Kongo delat ut glasögon som samlats in vid svenska vårdanstalter genom olika hjälporganisationer och som kan komma dem till godo som annars över huvud taget inte skulle få någon hjälp. Ofta har denna typ av materiel skeppats över genom att rederier gratis har tagit med materielen när man fått utrymme på någon lämplig båt.

Nu brukar det resas invändningar mot denna typ av hjälpsändningar. Det finns de som rynkar på näsan och säger att bara förstklassig materiel skall skickas ut. Trots att det alltså är så att man på många av sjukhusen i utvecklingsländerna inte har den materiel det gäller anses det bättre att man får stå helt utan än att man använder sådan materiel som vi här hemma av olika skäl inte kan utnyttja. Så finns det de som säger — dit hör konstitutionsutskottet — att detta får frivilligorganisationer och hjälporgan själva svara för. Ja, visst kan man säga det. Men är det inte orimligt att man skall låta materiel stå outnyttjad i Sverige eller skrotas ned bara därför att man av formella skäl menar att det inte är möjligt att överlåta den?

Sedan brukar man hänvisa till att förarbetena till 1962 års lag om rätt för kommun att bistå utländska studerande måste tolkas som en begränsning av möjligheterna att skänka sjukvårdsmateriel till missions- och andra hjälporganisationer för vidare befordran till något u-land. Det sägs där att de kommunala uppgifterna skall ha lokal anknytning. Det sägs också att man inte bör uppge lokaliseringsprincipen som riktlinje för avgränsningen av kommunernas verksamhetsområde. Det är ganska självklart, men det är inte detta som saken gäller. Frågan är ju hur man tolkar lagen i detta konkreta fall, och där är utskottets utlåtande inte till någon hjälp. Vad menar utskottet med denna mening: "Den fråga som motionärerna tar upp kan lösas genom kontakter med frivilligorganisationer och hjälporgan för utvecklingsländer"? Vems

Om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land kontakter? Den meningen skulle man gärna vilja ha uttolkad — om den kan tolkas.

Man skulle kunna gå vidare och ställa frågor: Får en kommun till en missionsorganisation eller något annan hjälporgan lämna övertalig sjukvårdsmateriel? Får det ske så snart en bokföringsmässig avskrivning av materielen i fråga har skett? Får det ske om alternativet är en lagring på obegränsad tid, vilket faktiskt lär förekomma på en del håll? Får det ske om alternativet är att sälja t. ex. sängar för skrotvärdet? Det är ganska väsentligt att tolkningar kan ges på denna punkt. Jag är ordförande i den utlänningsutredning som Stockholms stad tillsatt. Vi har till uppgift bl. a. att granska denna fråga. Det rör sig om ett visst mått av överskottsmateriel från sjukhusen i Stockholm. Just nu diskuterar vi frågan: Strider det mot lagen att man lämnar denna materiel till någon missionsorganisation eller till Röda korset som på lämpligt sätt vidarebefordrar det till de sjukhus vilka kan komma i fråga i utvecklingsländerna? På den punkten råder oklarhet, och sannerligen hjälper utskottet inte oss med den tolkningen.

Detta måste väl vara en fråga där sunda förnuftet säger att det är önskvärt med en generös tolkning från kommunernas och sjukhusdirektionernas sida, så att den sjukvårdsmateriel som av ett eller annat skäl inte kan användas här hemma ändå kan komma utvecklingsländerna till godo i väntan på den dag då vi i vårt land har resurser och vilja att se till att man där ute har lika god sjukvårdsutrustning som våra svenska sjukhus.

Jag har velat säga detta, herr talman, eftersom utskottets utlåtande i varje fall till sin ton är ganska okänsligt.

Herr OLSSON, ERIK, (s):

Herr talman! Herr Wikström ställde en fråga beträffande utskottets yttrande: "Den fråga som motionärerna tar

upp kan lösas genom kontakter med frivilligorganisationer och hjälporgan för utvecklingsländer." Med detta uttalande menar utskottet vad det säger, helt enkelt.

Den andra frågan är också besvarad om man läser utskottsutlåtandet från början. Det sägs där att överlåtelse utan vederlag kan ske av sådan utrustning som är för sjukvårdshuvudmannen utan bruksvärde och som alltså är avskriven. I övrigt är man enligt 50 § kommunallagen och 56 § landstingslagen skyldig att ta ut det restvärde som finnes. Detta är alltså det korta svar jag kan ge på de frågor som här har ställts.

Man har inom utskottet inte alls varit hårdhärtad och oförstående till vad som gäller internationell biståndssamhet. Men samhällelig hjälp till u-länderna är enligt gällande rättspraxis primärt att anse som en statlig uppgift och faller väl utanför den kommunala kompetensen. En ändring av 50 § kommunallagen och 56 § landstingslagen vad gäller kommuns skyldighet att förvalta förmögenhet torde ingen nu vilja föreslå. Men en lagändring i det fallet blir väl nödvändig om man skall kunna gå motionärerna till mötes i detta sammanhang.

Dessutom föreligger det nog även andra risker i sammanhanget. Jag hörde senast i går kväll ett resonemang mellan två på detta område mycket sakkunniga personer. Den ena hade arbetat under tre år inom u-landshjälpen i Afrika, och den andra, en mycket högt uppsatt person här i landet, hade varit på studieresa bl. a. i Tanzania. Båda hade den uppfattningen att man i u-länderna ofta säger: "Här kommer ni med vad ni har uttrangerat och det får duga åt oss." Detta är de inte belåtna med. Den man som hade arbetat där nere hade bl. a. kommit med några maskiner för att slå betongtegel. Han fick beskedet: "Ja, nu har ni vita i Europa tillverkat allt det betongtegel ni behöver. Då kan ni komma hit och överlämna era gamla maskiner." Det

Om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land är ett ställningstagande som man bör förstå och respektera; därför är det kanske inte alla gånger är så lämpligt att komma med utrangerad materiel.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Herr Erik Olsson upprepade den mening som jag citerade ur utskottsutlåtandet. Men en dunkel mening blir inte mer klar därför att den upprepas.

Hur skulle det ha sett ut om sjukvården i vårt land hade bedrivits i statlig regi. Då hade man inte som nu kunnat falla tillbaka på det formella resonemanget att sjukvårdens möjligheter här är begränsade därför att den drivs i kommunal regi.

I herr Erik Olssons inlägg fanns ändå något mera av den generositet som jag efterlyser. En sådan skulle t. ex. innebära att riksdagen markerade att man inte hade något emot att kommunerna och sjukvårdsdirektionerna tillämpade en generös tolkning på detta område.

Herr Erik Olsson upprepade argumentet att man inte skall sända ut övertalig materiel. Jag har själv besökt sjukhus i Kongo där man så sent som för några år sedan saknade förlossningssängar. Jag föreställer mig att den kvinna som har att välja mellan att föda sitt barn på det gamla sättet, det vill säga på en bädd av blad från palmträd eller liknande, eller att få ligga i en förlossningssäng, som kanske bedömts som olämplig i Sverige därför att man här byggt om ett sjukhus, har något andra mått på rummen etc., gärna accepterar förlossningssängen.

Barnaföderskan i Kongo är nog nöjd med att få en från Sverige utrangerad förlossningssäng i väntan på att den dag skall komma då det är lika hög standard i u-länderna som här hemma på sjukvårdens område.

Herr HERNELIUS (m):

Herr talman! Herr Wikström har säkerligen alldeles rätt i det han sade i slutet av sitt anförande, att den kvinna som skall föda barn nog är tacksam över att kunna få göra det i en säng. Hon kanske i det ögonblicket inte så mycket tänker på om det är i en från Sverige kasserad säng. Men det är väl inte det frågan gäller, utan frågan här gäller vad myndigheterna i vederbörande land anser, som av det rika landet Sverige skulle erbjudas kasserad materiel. Jag är rädd för att vi kommer snubblande nära vad vi brukar akta oss för, nämligen nykolonialism, om vi driver den regeln för långt.

Jag kan försäkra herr Wikström att det i konstitutionsutskottet i sakfrågan icke fanns annat än den största förståelse för både behovet och önskvärdheten av att kunna vara med på något litet hörn för att avhjälpa behoven. Men det ansågs inte — det har herr Erik Olsson alldeles rätt i — att man skulle göra det genom en särskild lagstiftning om de kommunala förmögenhetstillgångarna i syfte att exportera kasserad och överbliven materiel till u-länderna. I utskottet nämndes också som exempel på en allt annat än lyckad sådan hjälpinsats bussarna till Pakistan. Deras sorgliga öde är ju väl bekant.

Beträffande den juridiska tolkningen tycker jag det är riktigt att hänvisa herr Wikström till vad som faktiskt står i gällande bestämmelser. Finns det inget restvärde är förfogandet i princip fritt. Finns det ett restvärde är fältet öppet för förhandlingar mellan t. ex. hjälporganisationer och vederbörande kommun eller mellan SIDA och vederbörande kommun. Det finns alla möjligheter till sådana förhandlingar, vilket är innebörden av utskottets skrivning.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Efter herr Hernelius' anförande skulle jag strängt taget kunna avstå från att yttra mig.

Om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land

Jag vill bara, liksom herr Hernelius, än en gång understryka att det sannoligen inte är på grund av okänslighet som utskottet har avstyrkt denna motion. Om herr Wikström läser hela utlåtandet, bör han kunna se det, även om han inte vill förstå en mening i utlåtandet.

Vi måste, som herr Hernelius påpekade, vara mycket försiktiga i vårt umgänge med u-länderna. Det skulle ur deras synpunkt se mycket underligt ut om det rika Sverige lagstiftade för att skänka överskottsvaror till de fattiga länderna.

Herr WIKSTRÖM (fp) kort genmäle:

Herr talman! Låt mig till herr Hernelius och fru Segerstedt Wiberg säga att jag inte yrkat på att konstitutionsutskottet skulle förfara med motionerna på något annat sätt. Jag har inte heller beskyllt utskottet för att vara okänsligt. Vad jag sagt är att jag tycker skrivningen är okänslig. Med det menar jag att rättsläget här visserligen är klart, men att frågan gäller hur man skall tolka lagtexten i konkreta situationer. Det finns många sjukhusdirektioner och kommuner som har haft anledning att fundera över denna fråga.

Det är inte heller så att det är kommunerna eller staten som skall erbjuda de aktuella sjukhusen denna materiel, utan det skall ske genom olika hjälporganisationer, som får bedöma om det kan anses sakligt motiverat att föra över materielen. Det kan vara materiel — t.ex. förbandsmaterial, sängar — som knappast kommit till användning och som av något skäl inte kan utnyttjas. Jag anser att man borde kunna se till att sådan utrustning kommer sjukhus i något u-land till godo.

Herr TISTAD (fp):

Herr talman! Som motionär i detta ärende har jag lyssnat mycket uppmärksamt till debatten, och nog har det förekommit uttalanden som gör att man ställer sig litet undrande.

Det är så för närvarande att om sjukvårdsmateriel fullständigt saknar restvärde föreligger inte något hinder för vederbörande sjukvårdshuvudman att överlåta den till ett u-land. Men så snart utrustningen har något restvärde kan så inte ske; det skulle strida mot kommunallagarna. I sådana fall måste man förhandla med någon välgörenhetsorganisation, som kan överta utrustningen till minst restvärdet. Det innebär att riktigt dålig materiel, som är helt avskriven och kassabel, kan överlåtas till ett u-land, men när det är fråga om bättre materiel, som fortfarande är användbar, då föreligger hinder för sådan överlåtelse.

Många gånger är det fullt användbar, värdefull materiel som kan bli övertalig. Jag talar här av egen erfarenhet, för jag har inspirerats till denna motion av erfarenheter som ordförande i en sjukhusdirektion. Om ett sjukhus t.ex. övergår till att använda engångsmateriel på något område, är all den permanenta materielen på området att betrakta som övertalig. Den kan vara fullt användbar och helt modern. Det kan vara andra skäl än att den permanenta materielen är omodern som gör att man övergår till engångsmateriel. Det kan vara ett mycket värdefullt tillskott för ett sjukhus i ett u-land att få sådan materiel.

Jag anser att den argumentering inte alls är bärande, som går ut på att det skulle kunna vara till skada för Sveriges renommé, om vi skänkte sjukhusutrustning, som kanske inte är fullständigt toppmodern och nyansskaffad, till u-länderna. Utskottet har angripit detta problem från helt andra utgångspunkter än motionärerna och enligt min mening satt en käpp i hjulet för u-landsinsatser som kan vara av stort värde, något som är beklagligt.

Herr SÖRLIN (s):

Herr talman! Jag är överraskad av herr Wikströms inlägg i denna debatt.

Om rätt för kommun att utan vederlag överlåta viss sjukvårdsutrustning till u-land

Jag råkar sedan en lång följd av år vara verksam bland sjukvårdshuvudmännen inom Landstingsförbundet, och där har vi sannerligen inte den uppfattningen att man på våra svenska sjukvårdsinrättningar lagrat övertalig materiel på sätt som här görs gällande. På huvudmannasidan har man sedan länge haft den uppfattningen att vad man inte behöver i den aktuella sjukvården skall kunna användas på olika sätt — inom vårt land eller, om så erfordras, även i andra länder.

Nog skulle det vara förbluffande om svensk riksdag för en sådan relativt liten detalj som denna skulle hemställa om en lagändring. Kan herr Wikström inte tänka sig att hjälporganisationerna skulle kunna få överta den materiel man här talar om? Intill dess att det uppstår ett rättsfall händer ingenting. Jag föreställer mig att ingen svensk medborgare skulle vilja överklaga ett beslut, innebärande att sådan materiel det här är fråga om överlämnas till andra länder som kan ha behov av den.

På sjukvårdshuvudmannasidan har vi alltså ingen anledning att gå motionärerna till mötes. Vi skulle betrakta det som högst otillfredsställande om riksdagen började använda pekpinnar när det gäller sådant som man inom svensk sjukvård och inom Landstingsförbundet anser sig kunna klara av med nu gällande bestämmelser.

Herr talman! Jag ansluter mig till yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Herr WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Gentemot herr Sörlin vill jag säga att ingen har ifrågasatt att motionen skulle bifallas — inte i den här debatten. Vi har talat om hur man skall tolka möjligheterna för sjukvårdshuvudmännen. Herr Sörlins anförande berör inte den fråga som diskuterats här i dag.

Herr SVENINGSSON (m):

Herr talman! Jag vill bara säga till herr Wikström att riksdagen inte är till för att tolka lagen åt Stockholms stad. Det finns anvisningar för hur kommunerna skall gå till väga, och det finns säkert möjligheter att klara denna sak på ett praktiskt sätt.

Om man inte gärna vill ta emot sådan här övertalig och begagnad materiel i utvecklingsländerna, innebär det också en risk att ändra lagstiftningen och därmed den kommunala kompetensen. Jag är ganska övertygad om att vissa tidningar i vårt land mycket starkt skulle kritisera en lagändring i syfte att skicka begagnad materiel till utvecklingsländerna, det skulle betraktas som en skandal för Sverige.

Herr TISTAD (fp):

Herr talman! Jag blir mer och mer förvånad. Man kan inte ändra lagstiftningen så att man kan skicka övertalig sjukvårdsutrustning till utvecklingsländerna, men man uttalar helt öppet att det går bra att göra detta vid sidan av lagen, därför att ingen kommer att överklaga en sådan lagöverträdelse.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Herr talmannen uppstod nu och avlägsnade sig, varvid ledningen av kammarens förhandlingar övertogs av herr förste vice talmannen.

Föredrogos ånyo bevilningsutskottets betänkanden:

nr 26, med anledning av motion om beskattning av spelautomater; och

nr 27, med anledning av motioner om tullåttnader för färdigprodukter från u-länderna.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Ang. existensminimum vid införsel i lön

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 31, med anledning av motioner beträffande vissa uppbördsfrågor.

Till behandling hade bevillningsutskottet förehåft

1) de likalydande motionerna I: 220, av fru *Ohlsson, Lilly*, och herr *Mårtensson*, samt II: 262, av herr *Jadestig* och fru *Gradin*;

2) de likalydande motionerna I: 787, av herr *Schött*, och II: 913, av herr *Krönmark*;

3) motionen I: 533, av herrar *Alexander* och *Ernulf*; samt

4) motionen II: 933, av herr *Ullsten*.

I motionerna I: 220 och II: 262 hade anhållits, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära översyn av instruktionen för centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden så att ett större hänsynstagande till de sociala aspekterna vid bestämmande av beloppen och reglerna för existensminimum vid införsel i lön kunde göras.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

A) beträffande existensminimum avslå motionerna I: 220 och II: 262

B) beträffande tidpunkten för ansökan om jämkning av preliminär skatt avslå motionerna I: 787 och II: 913

C) beträffande ränta vid restitution av skatt

avslå motionen I: 533

D) beträffande information angående grunderna för utdebitering till kyrklig kommun

avslå motionen II: 933.

Fru OHLSSON, LILLY, (s):

Herr talman! I bevillningsutskottets betänkande nr 31 behandlas bl. a. frågan om existensminimum, som tagits upp i motionerna I: 220 och II: 262. Eftersom jag hör till motionärerna vill jag, herr talman, säga några ord i an-

slutning till motionerna och utskottsbetänkandet i den här delen.

I motionerna har begärts en översyn av instruktionen för centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU) så att ett större hänsynstagande kan göras till de sociala aspekterna, främst vid socialnämndernas och kronofogdemyndigheternas bedömningar där de av CFU fastställda normalbeloppen för existensminimum är avgörande eller vägledande för myndigheternas handlande.

Motionerna har enhälligt avstyrkts i bevillningsutskottet, och jag är beredd att böja mig för det avslag på motionerna som då naturligtvis kommer att följa här i kammaren. Kvar står emellertid — och det har inte motsagts av utskottet — att den praktiska tillämpningen inte är vad den borde vara. Bestämmelserna tillämpas inte på samma sätt av socialnämnderna runt om i landet, och detta tycks även i allt större utsträckning gälla i fråga om kronofogdemyndigheternas verksamhet.

Som utskottet påpekar är kronofogdarna inte bundna av de av CFU uppgjorda normerna vid fastställandet av de belopp som vid införsel skall förbehållas gäldenären. Det torde dock inte råda någon tvekan om att dessa belopp i mycket stor utsträckning blir vägledande för utmätningsmännen. En del utmätningsmän har, som påpekats i motionerna, insett att beloppen är alltför låga och tillämpar en generösare bedömning. Men det gäller tyvärr inte alla, och härigenom uppstår de i motionerna påtalade orättvisorna vid behandlingen av likartade ärenden på olika platser i landet.

Som påpekats i motionerna kan ett alltför strikt fasthållande vid de av CFU fastställda beloppen många gånger åstadkomma förödande verkningar för personer vilka kanske tillfälligt befinner sig i en svår social situation, är i behov av socialhjälp eller behöver skydd mot fordringsägare vilkas krav kan utgöra ett hot mot vederbörandes och hans familjs hela existens.

Ang. arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen

Utskottet har avstyrkt motionerna, men ändå varit positivt till motionärernas syfte, vilket man upptäcker om man läser betänkandet noggrant. Nederst på sidan 9 och med fortsättning på sidan 10 uttalas nämligen att det av motionerna aktualiserade problemet i regel synes kunna lösas inom ramen för gällande lagstiftning genom en generös tolkning av begreppet existensminimum, där sociala och andra förhållanden motiverar detta. En sådan utveckling, herr talman, är just vad vi eftersträvar. Låt oss hoppas att utskottets uttalande också når ut till de myndigheter som har att följa eller vägledas av CFU:s belopp för existensminimum.

Om jag till den förhoppningen också lägger den höjning av existensminimumbeloppen, som väl bör bli följderna av det skatteförslag som nyligen förelagts riksdagen, finns det kanske trots allt anledning att se fram emot en snar förbättring på det här området till gagn för många som lever i små omständigheter eller som tillfälligt råkat komma i en svår social situation.

Herr talman! Jag har inget yrkande.

Herr **WÄRNBERG** (s):

Herr talman! Som fru Ohlsson har sagt ligger det till på det sättet att de anvisningar som finns om existensminimum är avsedda som en vägledning. Man behöver alltså inte vara slaviskt bunden av dessa belopp. Utskottet tror att det resultat som fru Ohlsson eftersträvar uppnås enklast och bäst genom att man inte har bundna belopp utan i stället överlåter åt kronofogdemyndigheten att göra en bedömning. Finns det sociala skäl bör man räkna med ett högre belopp, och finns inte några sådana skäl kanske t. o. m. ett lägre belopp bör tillämpas än det normalbelopp som CFU fastställt.

Vi är alltså i stort sett eniga om att det finns fall då det är befogat med en generösare tolkning. Men man skall fördenskull inte generalisera alltför hårt.

Det finns t. ex. människor med inkomster långt under detta existensminimum som ändå måste betala skatt därför att de kanske har någon krona sparad på banken och inte kan få anvisningarna om existensminimum tillämpade. Det händer också att människor som kanske sålt en vara eller har en fordran på en person som blir utsatt för indrivning förlorar pengarna och själva råkar i en svår situation därför att vederbörande inte vill betala. Om vi beslutade att i sådana här fall generellt tillämpa ett högre existensminimum skulle detta i många fall skada andra människor.

Jag anser att utskottet med sin skrivning tillgodoser motionärernas önskemål och ber, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågakvarande betänkandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 19, i anledning av motioner om överförande från läkare till sjuksköterska av blodprovstagning vid rattfylleri, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 20, i anledning av motion om ändrade regler för arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen.

I motionen II: 28, av herr *Sjöholm*, hade yrkats, att riksdagen skulle besluta att för sin del antaga i motionen införd förslag till ändrad lydelse av 22 § införsellagen den 6 december 1968, vilket förslag avsåge, att detta stadgande skulle göras tillämpligt jämväl på införsel för skatt och allmänna avgifter ävensom för böter och viten.

Ang. arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att motionen II:28 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Alexanderson* (fp), *Schött* (m), *Sörenson* (fp), *Börjesson* i Falköping (cp), *Sjöholm* (fp), *Oskarson* (m) och *Polstam* (cp), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss angiven del bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen i anledning av motionen II:28 måtte giva till känna vad reservanterna anförte.

Enligt reservanternas mening borde Kungl. Maj:t, efter prövning av de erfarenheter som vunnits av lagrummets tillämpning, upptaga frågan om ändring av 22 § införsellagen i enlighet med i reservationen angivna överväganden.

Herr ALEXANDERSON (fp):

Herr talman! Ärendet rör, som framgår av rubriken, ändrade regler för arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen. Det är en kanske inte så helt lättförståelig rubrik. I realiteten handlar det således om i vilken utsträckning man skall ställa införselinstitutet till förfogande för indrivning av fordringar. Man vill givetvis ha indrivningsmöjligheterna så effektiva som möjligt utan att de skall i oskälig omfattning inkräkta på gäldenärernas existens. Särskilt är man ju angelägen om att komma till rätta med personer som använder ekonomiska eller juridiska knep för att undanhålla egendom från indrivning.

1968 infördes en nyhet på det här området efter förslag av lagberedningen. Man hade uppmärksammat att en metod som tillämpas är att gäldenären arbetar i en rörelse som hans make eller annan närstående driver eller hos ett familjebolag utan att han får någon lön eller mot så låg ersättning att införsel inte kan äga rum. Mången gång finns det anledning förmoda att gälde-

nären faktiskt får gottgörelse för sitt arbete i någon form, ehuru det inte kan visas. För att komma till rätta med sådana fall föreskrivs i den nya införsellagen att om gäldenären arbetar i annans förvärvsverksamhet utan lön eller mot uppenbart för låg ersättning, så får utmätningsmannen ålägga arbetsgivaren att för tid efter det beslut därom meddelats och till dess annat förordnats till utmätningsmannen utge så mycket som kunnat uttagas genom införsel om skälig lön hade utgått för arbetet.

Emellertid begränsades den här bestämmelsens tillämpningsområde till att gälla bara familjerättsliga underhållsbidrag och motsvarande kommunala bidrag. Däremot tog man inte med sådana fordringar som eljest kan indrivras genom införsel, nämligen skatter och allmänna avgifter, böter och viten.

När detta ärende remissbehandlades framfördes förslag om att reglerna skulle gälla alla former av fordringar som kunde indrivras genom införsel. Men departementschefen var försiktig inför en sådan här bestämmelse, som var en nyhet, och tog bara upp det förslag som lagberedningen hade framfört, alltså i första hand förslaget om de familjerättsliga underhållsbidragen. Frågan blev inte föremål för någon särskild uppmärksamhet vid riksdagsbehandlingen, då propositionen bifölls.

Nu har i en motion yrkats att möjligheterna skall utsträckas till att gälla indrivning av skatter och allmänna avgifter samt böter och viten. Det finns väl inget rimligt skäl för att just denna möjlighet skall vara begränsad, när införselinstitutet i övrigt får tillämpas på alla dessa områden. I själva verket är nog situationen den att det finns större utrymme för att nå ett effektivt resultat på detta område. Man kan också befara att sådana här metoder tillämpas i stor utsträckning just för att undgå skattebetalning.

Utskottet har avvisat den i motionen framförda tanken och förklarar att vi

Ang. arbetsgivares redovisningsskyldighet enligt införsellagen

har för kort erfarenhet av den nya lagen. Det är inte det relevanta, ty så länge vi inte har någon erfarenhet som visar några olägenheter, kunde det vara anledning att ta upp frågan och verkligen försöka diskutera den. Jag vill givetvis inte föreslå, vilket motionären här har gjort, att vi omedelbart skall ändra lagen på denna punkt. Men det kan ändå finnas anledning att snarast möjligt ta i övervägande denna fråga och få en utvidgning till stånd så snart man har kunnat överblicka erfarenheterna av den nya lagens tillämpning. Det är ett sådant önskemål som framställs i den till utskottsutlåtandet fogade reservationen, vari begärs att Kungl. Maj:t efter prövning av de erfarenheter som har vunnits av lagrummets tillämpning skall uppta frågan om en ändring av denna paragraf till övervägande.

Jag får, herr talman, yrka bifall till den reservationen.

Herr SVEDBERG, ERIK, (s):

Herr talman! I den nya lagstiftning om exekution i lön, som antogs vid 1968 års höstriksdag och som har varit i tillämpning från den 1 juli 1969, ingick även, som herr Alexanderson nyss erinrade om, en modernisering av införsellagen. En nyhet är här den möjlighet som utmätningsmannen får att ingripa mot vissa illojala förfaranden från gäldenären. Om denne arbetar i annans förvärvsverksamhet utan lön eller mot uppenbart för låg ersättning och om av denna anledning fordran ej kan tas ut genom införsel i vanlig ordning, skall utmätningsmannen kunna ålägga arbetsgivaren att utge så mycket som hade kunnat uttas om skälig lön hade utgått för arbetet.

Detta framgår av den nya 22 § i lagen. Där heter det också, att möjligheten att på detta sätt ta ut medel för täckande av arbetstagares skuld kan tillämpas endast beträffande underhållsbidrag enligt giftermålsbalken eller föräldrabalken eller beträffande bidrag

som tillkommer kommun för omhändertaget barn eller som utgår till hjälptagares försörjning enligt angivna paragrafer i barnavårdslagen och i lagen om socialhjälp.

Motionären i ärendet, herr Sjöholm i andra kammaren, har velat ta steget fullt ut på så sätt att även skatter och allmänna avgifter, böter och viten skulle få uttas av utmätningsmannen på angivet sätt när det anses kunna konstateras att arbetsgivare och arbetstagare är i maskopi med varandra för att hindra införsel i vanlig ordning.

Den i det här avseendet gällande lagen, som alltså varit i kraft endast drygt ett halvår, tillkom — som herr Alexanderson nämnde — på förslag av lagberedningen och tillstyrktes av det övervägande antalet remissinstanser.

Även om det fanns några hörda myndigheter som ville utsträcka utmätningsmannens befogenheter till att gälla samtliga införselbara fordringar så var det även åtskilliga som anförde betänkligheter; bl. a. flera länsstyrelser avstyrkte och menade att den här aktuella prövningen av rättssäkerhetsskäl borde tillkomma domstol och inte administrativ myndighet.

Föreningen Sveriges häradshövdingar, som torde stå herr Alexanderson nära, behandlade i sitt remissvar särskilt den situationen, att arbetsgivaren av en eller annan anledning inte hade möjlighet att betala gäldenären marknadsmässig lön. Det kunde i sådana fall framstå som i hög grad obilligt att tillämpa de föreslagna bestämmelserna. Föreningen förordade att, om lagberedningens förslag genomfördes, det gavs en sådan utformning att stötande resultat vid dess tillämpning undveks.

Lagrådet anförde också vissa betänkligheter men ville inte motsätta sig bestämmelsen då tillämpningen av densamma kunde väntas bli begränsad och den var avsedd att hindra förfaranden som i realiteten var illojala.

Remissopinionen i frågan var alltså ganska splittrad.

Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte

Med hänsyn till att lagregeln i fråga har varit i kraft endast drygt ett halvår och att det vid dess antagande från många håll anfördes att utmätningsmannen här kunde komma att ställas inför besvärliga bedömningsfrågor kan inte utskottsmajoriteten anse det försvarligt att redan nu, innan någon nämnvärd erfarenhet av regeln vunnits, godta den utökning av tillämpningsområdet som motionären och reservanterna förordar.

Med det anförda ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Alexanderson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad första lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 20, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Alexanderson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 59;

Nej — 49.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagit, att han avstode från att rösta.

Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 19, i anledning av motioner om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte.

Andra lagutskottet hade behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 510, av herr *Åkerlund m. fl.*, samt II: 996, av herr *Björkman m. fl.*

I motionerna, vilka voro likalydande, hade anhållits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om sådan ändring i lagen om arbetsförmedling, att de ambulerande skrivbyråerna undantoges från det generella förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte, och att den nyligen tillsatta utredningen rörande arbetsförmedling inom vissa yrkesområden m. m. måtte förstärkas med representanter för skrivbyråerna och de arbetssökande kvinnorna.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på anförda skäl hemställt, att motionerna I: 510 och II: 996 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herr *Hübinette* (m) och fröken *Wetterström* (m), vilka ansett, att utskottets yttrande i viss del bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa,

A. att riksdagen måtte i anledning

Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte

av motionerna I:510 och II:996 som sin mening giva Kungl. Maj:t till kända av reservanterna anfört om tillåtande av skrivbyråernas ambulerande verksamhet; samt

B. att motionerna, i den mån de icke behandlats under A, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr HÜBINETTE (m):

Herr talman! Frågan om de s. k. ambulerande skrivbyråerna har varit föremål för behandling här i riksdagen flera gånger tidigare. Jag känner mig emellertid föranliten att något betona vissa saker, som kan vara värda att beakta när vi nu skall gå till ett förnyat beslut i frågan.

Dessa ambulerande skrivbyråer har otvivelaktigt fyllt ett ganska angeläget behov i samhället. Det framgår bäst av att många, inte minst statliga institutioner, har tagit deras tjänster i anspråk. Jag skall inte här trötta och betunga mina kolleger med en uppräkningslista av alla dem som utnyttjat tjänsterna, men justitiedepartementet, utbildningsdepartementet, överståthållarämbetet och många andra kan ändå vara värda att nämnas i sammanhanget.

Vidare har riksdagen vid en tidigare behandling av frågan bifallit en hemställan från andra laguskottet. Utskottet anförde då att det var angeläget att följa utvecklingen på ifrågavarande område. Om det därvid skulle visa sig att den offentliga arbetsförmedlingen även efter en effektivisering inte kunde tillfredsställa behovet av förevarande serviceverksamhet borde man överväga åtgärder för att öppna möjligheter för dessa skrivbyråer.

I anledning av detta riksdagens uttalande år 1963 fick arbetsmarknadsutredningen ett tilläggsdirektiv med uppdrag att överse lagen om arbetsförmedling. I det avgivna betänkandet anför utredningen bl. a. att skrivbyråer som bedriver ambulerande verksamhet fyller en värdefull funktion genom att de på ett

effektivt sätt förmedlar personal för korttids- och vikariattjänstgöring inom kontorsbranschen. Utredningens ledamöter har en hel del positiva synpunkter på dessa frågor.

När betänkandet skickades ut på remiss anförde bl. a. statskontoret, vilket kan vara värt att notera, att inom näringslivet kunde iakttagas en klar tendens till ett ökat behov av att låta uppgifter som kräver insatser av specialiserad och tillfällig natur ombesörjas av särskilda serviceföretag. Statskontoret tillstyrkte alltså att man skulle tillåta dessa skrivbyråer att bedriva sin verksamhet, vilket emellertid inte föranledde någon som helst åtgärd från regeringens sida. Ingen proposition har lagts fram i ärendet, utan i november förra året tillsattes i stället en ny utredning med direktiv som går ut på att man skall försöka sätta krokben ordentligt och effektivt för all dylik verksamhet. I direktiven tas också upp verksamheten inom industrisektorn, och man talar om varvsindustrins engagerande av arbetare från vissa serviceföretag.

Skrivbyråernas verksamhet har en helt annan karaktär än den industriella verksamheten och jag tycker att det är felaktigt att man i direktiven har blandat in denna. Vi kan därför inte dela den uppfattning som hävdas i direktiven, att det inte har övertygande visats att det finns behov av en särskild service för dessa kontorsfrågor.

Gällande lag om arbetsförmedling tillkom för att stävja missbruk, d. v. s. exploatering av arbetssökande människor. Såvitt vi reservanter kunnat utröna har någon anmärkning inte kunnat riktas mot skrivbyråerna vare sig från de arbetssökande eller från byråernas kunder.

Byråerna erbjuder anställningsformer, vilka är förmånliga för den arbetskraft som inte önskar bli bunden på heltid i förvärvsarbete. Dessa anställningsformer är till fördel bl. a. för kvinnor

**Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling
i förvärvssyfte**

som på grund av arbete i hemmet endast önskar arbete på deltid. Det är synd att man nu skall försöka få framen ytterligare skärpt lagstiftning som kommer att bereda svårigheter för dessa serviceföretag.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till den reservation som är fogad till detta utlåtande.

Herr LARSSON, LARS, (s):

Herr talman! Detta ärende har, som herr Hübinette antydde, varit föremål för riksdagsbehandling vid ett par tillfällen tidigare. Utskottsmajoriteten har inte haft anledning att inta annan ställning än att man fortfarande hävdar att den offentliga arbetsförmedlingen i princip bör täcka alla yrkesområden. Skall man tillåta enskild förmedling som ett komplement, så får det ske på områden där det finns särskilda skäl. Skall avgift utgå för förmedling av arbete, bör sådan förmedling få bedrivas endast av organisation.

Det är mot bakgrunden av dessa principer som utskottet även nu avstyrker framställningen om att man skulle tillåta privat arbetsförmedling inom detta område. Det är ju inte så, vilket man möjligen kunde tro av herr Hübinettes anförande, att man vill gå emot den service som bedrivs av skrivbyråerna och andra. Frågan är i stället hur arbetsförmedlingen skall bedrivas. Skall den ske i offentlig regi eller skall man tillåta att avgiftsbelagd förmedling också bedrivs av enskilda personer? Vid den utredning som gjordes tidigare befanns det att stora organisationer som LO och TCO samt även arbetsmarknadsstyrelsen motsatte sig ett genomförande av förslaget i motionerna.

Herr talman! Jag skall fatta mig kort och inte tillägga mera utan ber att få yrka bifall till andra lagutskottets hemställan.

Herr HÜBINETTE (m):

Herr talman! När herr Lars Larsson talar om de offentliga arbetsförmedlingarnas roll i sammanhanget måste jag påpeka att de inte kunnat klara sin uppgift i detta fall. Det är liksom en annan typ av verksamhet som de bedriver, en verksamhet där arbetsgivaren själv får svara för semesterersättning, arbetsgivaravgift o. s. v. I det fall som vi pläderar för är det skrivbyråerna som svarar också för hela denna service och avlastar företagsidan dessa svårigheter. Jag tycker därför att det är fel att göra den direkta jämförelsen och säga som herr Larsson gör att det är de offentliga arbetsförmedlingarna som skall svara för detta när man kan bevisa att de inte har samma funktion.

Vidare säger herr Larsson att andra lagutskottet fortfarande hävdar samma inställning som tidigare. Men jag har ju talat om här att andra lagutskottet tidigare har sagt att man skall följa frågan och i den mån som det behövs underlätta för denna typ av service. Utskottets ställningstagande i år överensstämmer därför inte med tidigare ställningstagande.

Herr ERNULF (fp):

Herr talman! Eftersom jag har personlig erfarenhet av att det ibland är svårt att få skrivhjälp genom arbetsförmedlingen, vill jag för min del säga att jag tycker att man bör se praktiskt på denna fråga. Det kan många gånger vara så att en myndighet eller en enskild person har ett akut behov av skrivhjälp, ett behov som arbetsförmedlingen inte kan tillgodose. Om en enskild person vill fylla denna servicefunktion, varför skall vi då förbjuda honom att göra detta?

Jag tycker som reservanterna att utskottsmajoriteten ser väldigt dogmatiskt på problemet, och jag kommer, herr talman, för min del att rösta för reservationen.

Om undantag för ambulerande skrivbyrå från förbudet mot arbetsförmedling i förvärvssyfte

Herr LARSSON, LARS, (s):

Herr talman! Det finns ingen anledning att öppna en stor principiell debatt om hur den svenska arbetsmarknaden och förmedlingen av arbete skall skötas. Annars funnes det i dag anledning för mig att ta upp den debatten från den speciella utgångspunkten att jag är östgöte. Det har inte rests några krav från de intressen som företräds av reservanterna i övrigt att man skall låta privat arbetsförmedling ta hand om de uppgifterna i det avseende jag nu tänker på.

Här är den principiella riktlinjen att förmedling av arbete bör ske genom den offentliga arbetsförmedlingen. När herr Hübinette citerar vad andra lagutskottet uttalat tidigare vill jag framhålla att uttalandet pekar på att man vill underlätta denna service. Men att det skulle ske genom att man medgav att privatpersoner i vinstintresse drev arbetsförmedling tror jag inte det varit fråga om.

Jag ber sålunda, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr HÜBINETTE (m):

Herr talman! Det är tydligen en medveten strävan att vilseleda som herr Lars Larsson gör när han börjar blanda in de sorgliga förhållandena i Norrköping i det resonemang som jag för. Jag försökte klarlägga min principiella inställning till den industriella arbetsförmedlingen i mitt första inlägg, men det tycks herr Larsson inte ha uppfattat ordentligt.

Jag har på intet sätt velat inkräkta på den offentliga arbetsförmedlingens skyldigheter att förmedla arbete och att svara för den allra största uppgiften härvidlag. Men när det finns en liten sektor som arbetsförmedlingen tydligen inte klarar, tycker jag att lagstiftarna kunde vara generösa och säga att för att underlätta för alla dem som öns-

kar en bättre och livaktigare service på kontorssidan än vad den mer byråkratiska arbetsförmedlingen kan ge skulle man där kunna släppa verksamheten friare. Jag vill betona att jag hela tiden har tagit avstånd från att man på något sätt skulle låta privat arbetsförmedling vara verksam inom den industriella sektorn.

Herr LARSSON, LARS, (s):

Herr talman! Det var kanske inte herr Hübinettes anförande som kom mig att rikta blickarna mot förmedlingen av arbetskraft inom industrin, utan den drabant som herr Hübinette fick och som talade om den dogmatiska synen på denna fråga. Låt mig tillägga att om den offentliga arbetsförmedlingen inte räcker till, måste vi väl ge den resurser och utveckla den så att den kan driva en rationell, effektiv och modern arbetsförmedlingsverksamhet.

Herr ERNULF (fp):

Herr talman! Jag förmodar att herr Larsson syftade på att jag citerade reservationens uttalande om dogmatiska skäl, som även enligt min mening inte bör vara avgörande.

Jag är helt ense med utskottets majoritet om att arbetsförmedling i princip bör drivas av samhället utan vinstsyfte. Men om det i vissa undantagsfall — det gäller väl egentligen närmast skrivhjälp på kontor — har visat sig vara en praktisk anordning att komplettera samhällets servicefunktion med att enskilda hjälper till, kan jag inte förstå att det kan vara berättigat att kritisera en sådan ordning. Tvärtom har ju statliga myndigheter, bl. a. departementen, utnyttjat denna ambulerande skrivbyråverksamhet och säkerligen haft utbyte av den. Jag tycker inte att departementen därvidlag handlat fel. Om man sedan råkar kollidera med lagstiftningen anser jag att man bör

Interpellation om åtgärder för ett mer differentierat näringsliv i Norrköping
kunna överväga en justering av lagstiftningen.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr förste vice talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, efter att hava upprepats propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hübinette* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 19, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hübinette* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 31.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts, att handläggningen av återstående ärenden å föredragningslistan skulle uppskjutas till kammarens sammanträde den 8 april.

Herr WIKSTRÖM (fp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 58 angående anslag till marknadsrådet och konsumentombudsmannen, hemställer jag att kammaren måtte medgiva att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölles.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 57, med förslag till lag om otillbörlig marknadsföring, m. m.; och

nr 94, med förslag till lag om arbetsgivares kvittningsrätt, m. m.

Anmälades och bordlades utrikesutskottets utlåtande nr 5, i anledning av motioner om dels uttalande angående antisemitismen i Sovjetunionen och Östeuropa, dels avståndstagande från förföljelser mot kristna.

Interpellation om åtgärder för ett mer differentierat näringsliv i Norrköping

Ordet lämnades här efter till fru LANDBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Norrköpingsregionen har alltsedan 1953 drabbats hårt av de påfrestningar som textilindustrin utsatts för i vårt land. Genom arbetsmarknadspolitiska och övriga stödåtgärder, som successivt byggts upp, har de värsta vådorna av nedläggningarna dock

Meddelande ang. enkel fråga

kunnat elimineras. Men svårigheterna har långtifrån bemästrats. Trots de insatser som, särskilt under senare år, gjorts nödgas jag konstatera att man under åren 1953—1969 inte kunnat öka antalet arbetsplatser i regionen.

Nu har staden åter drabbats av en omfattande nedläggning. Ca 900 personer ställs utanför arbetslivet. För den enskilda människan kan detta innebära en katastrof, särskilt med hänsyn till att medelåldern för dessa drabbade är så hög som 55 år. Hälften av de friställda är kvinnor. All erfarenhet av tidigare nedläggningar visar att det just är den äldre arbetskraften i allmänhet och kvinnor i synnerhet som har svårt för att få nya anställningar.

En utredning som företagits visar vidare att av dem som friställts vid nedläggningar av detta slag är det 20 procent som aldrig mer får komma ut i normalt arbetsliv.

Med detta som bakgrund finns det all anledning att känna oro, inte bara för de enskilda människor som drabbas utan också för hela staden Norrköping och dess möjligheter att utvecklas.

Det är därför enligt min mening ytterst angeläget att snabba och effektiva åtgärder vidtas för att skapa möjligheter för en livskraftig Norrköpingsregion. Jag är medveten om att alla de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som står till buds kommer att vidtas, samtidigt som jag beklagar att de planer på övriga stödåtgärder som under den senaste allmänna lågkonjunkturen diskuterades inte hann förverkligas, innan beslutet om denna aktuella nedläggning kom.

Vad som behövs är — förutom de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna — investeringar i nya företag och övrig verksamhet, privat såväl som statlig. Därtill krävs statligt lokaliseringsstöd, snabba beslut om omlokalisering av statlig verksamhet till Norrköping, nylokalisering av såväl företag som förvaltningsenheter.

Under återopande av ovanstående hemställer jag att till statsrådet och chefen för industridepartementet få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att snabbt öka Norrköpings möjligheter att utveckla ett mer differentierat näringsliv?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades följande motioner:

- nr 1070, av herr *Bohman m. fl.*,
nr 1071, av herr *Richardson*,
nr 1072, av fröken *Stenberg* och herr *Lidgard*,
nr 1073, av fröken *Stenberg* och herr *Lidgard*,
nr 1074, av fröken *Stenberg* och herr *Lidgard*,
nr 1075, av herr *Wirtén* och herr *Larsson, Thorsten*, samt
nr 1076, av herr *Österdahl*,
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 35, angående ökat stöd till vuxenutbildningen;
nr 1077, av herr *Jacobsson, Gösta, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 37, angående samordning av Veterinärhögskolans verksamhet med annan forskning och utbildning m. m.;
ävensom
nr 1078, av herr *Bohman m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66, med förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, m. m.

Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla fråga denna dag framställdes av herr *Olsson, Johan*, (cp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartemen-

Meddelande ang. enkel fråga

tet: "Vill Statsrådet medverka till att den av SJ planerade redovisningscentralen inom Sundsvallsdistriktet förläggas till Ljusdal för motverkande av sysselsättningsproblem till följd av tjänsteindragningar genom företagets rationaliseringar inom regionen?"

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 13.46.

In fidem

K.-G. Lindelöw

/Solveig Gemert